

Специјални прилог

АРСЕНАЛ

78

ПОКРОВИТЕЉ
МИНИСТАРСТВО
ОДБРАНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

UNDER THE AUSPICES
OF THE MINISTRY
OF DEFENCE
OF THE REPUBLIC OF SERBIA

PARTNER 2013

Sajam naoružanja

МЕЂУНАРОДНИ
САЈАМ НАОРУЖАЊА
И ВОЈНЕ ОПРЕМЕ
PARTNER 2013
25–28. јун 2013.

INTERNATIONAL
FAIR OF ARMAMENTS
AND DEFENCE EQUIPMNT
PARTNER 2013
June 25–28, 2013

||| ZUCOIMPORTSBBP

БЕОГРАДСКИ САЈАМ 75

БОРБЕНИ ХЕЛИКОПТЕРИ

Д. Цветковић

У тринаест поглавља, богато илустрованих сликама и шемама, приказани су историјат развоја хеликоптера; конфигурације; погонске групе које чине део конструкције; подела: за напад и подршку, осматрање и извиђање, борбу против подморница; разврставање по земљама произвођачима: САД, СССР–Русија, Француска, Холандија, Немачка, Јужноафричка Република, Велика Британија, Индија, Бразил, Кина, Јапан.

Броширано / ф. 17×24, 304 стр. / шифра: 111276
цена: 972,00 / са попустом: **680,40**

НАРУЏБЕНИЦА

МЦ „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс: 011/3241-363
Жиро-рачун: 840-312849-56
е-mail: komercijala@odbrana.mod.gov.rs

Наручујем _____ примерака књиге „Борбени хеликоптери“ по цени од **680,40** динара, у укупној вредности од _____ динара.

Купац

ЈМБГ

Адреса становања, улица и број:

Место

Телефон

Потпис наручиоца

Издања се плаћају унапред. Уз наруџбеницу послати доказ о уплати целокупној износу, након чега извршујемо књиже. Купљена издања биће достављена вучем Посл експреса, на терет купаца.

ВОЈНА ТОПОГРАФИЈА

М. Реџогић

Уџбеник је резултат повезаности и теоријске анализе, сложене методологије и геодетске базе. Садржај је заснован на чињеницама и војној струци, а са геодетског и топографског становишта на науци. Уџбеник је богато документован сликама, графичким и табеларним приказима и оригиналним картографским материјалом.

Броширано / ф. 17×24, 348 стр. / шифра: 111274
цена: 648,00 / са попустом: **453,60**

НАРУЏБЕНИЦА

МЦ „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс: 011/3241-363
Жиро-рачун: 840-312849-56
е-mail: komercijala@odbrana.mod.gov.rs

Наручујем _____ примерака књиге „Војна топографија“ по цени од **453,60** динара, у укупној вредности од _____ динара.

Купац

ЈМБГ

Адреса становања, улица и број:

Место

Телефон

Потпис наручиоца

Издања се плаћају унапред. Уз наруџбеницу послати доказ о уплати целокупној износу, након чега извршујемо књиже. Купљена издања биће достављена вучем Посл експреса, на терет купаца.

О САЈМУ ПАРТНЕР 2013

Покровитељ шестог међународног сајма наоружања и војне опреме „Партнер 2013“, који је постао традиционална регионална манифестација, биће и ове године Министарство одбране Републике Србије, суорганиза­тор „Југоимпорт – СДПР“, а организа­тор Београдски сајам. „Партнер“ се одржава од 25. до 28. јуна.

На сајму ће учествовати научнои­страживачке, развојне, ремонтне и пра­теће институције Министарства одбра­не Републике Србије, произвођачи наоружања и опреме из Србије и ино­странства, трговинска и заступничка предузећа. До сада се пријавило више од 80 учесника. Поред домаћих фирми учествоваће и компаније из Русије, САД, Чешке, Француске, Данске, Сло­веније, Швајцарске, Шведске, Немач­ке, Аустрије, Мађарске... Доћи ће и ве­лике компаније – МиГ, Thales, Rohde&Schwarz, Flir Systems, Laser Shot, National Instruments...

Наступ Министарства одбране би­ће организован у светлу јединственог јубилеја – 160 година постојања војне индустрије у Србији, па ће и концепт организације Сајма бити томе прила­гођен. Војнотехнички институт ће при­казати велики део пројеката на којима

се ради. Биће изложена средства која су у фази испитивања у Техничком опитном центру и очекује се да уско­ро буду усвојена у НВО Војске Срби­је, а пре две године су била само функ­ционални модели или концептуална решења. Шест фабрика одбрамбене индустрије, у којима је држава већин­ски власник, ове године ће своје про­изоде излагати самостално. Под ка­пом „Југоимпорта – СДПР“ наступиће четрдесетак фирми, института и ви­сокошколских установа.

Програм 6. сајма НВО, поред представљања Министарства одбране Републике Србије и његових научно­техничких и ремонтних капацитета, об­ухвата презентацију достигнућа у про­изводњи и услугама на штандовима излагача домаће и иностране војне ин­дустрије, учешће произвођача допун­ске опреме, посете званичних војних делегација по позиву Министарства од­бране Републике Србије (позвано их је више од двадесет), те стручне пратеће програме.

У овом каталогу, који је специјал­но сајамско издање прилога „Арсенал“, представићемо многобројне фирме и њихове производне програме. ■

ВОЈНОТЕХНИЧКИ ИНСТИТУТ

Војнотехнички институт (ВТИ) је највећа војна научноистраживачка установа која се бави развојем и модернизацијом средстава НВО, као производа високе технологије. Саставни је део Министарства одбране Републике Србије и акредитован је код Министарства просвете, науке и технолошког развоја као научноистраживачка институција Републике Србије. Основан је 3. новембра 1948. године као Војнотехнички институт КоВ, а интеграцијом те установе са ваздухопловнотехничким и делом Бродарског института настао је 1992. године данашњи, јединствени ВТИ.

Златни период у развоју ВТИ-а биле су осамдесете године, када је ту радило 2.800 људи, од којих око 200 доктора и магистара наука. Тада су

пројектована и уведена у норужање најсложенија борбена средства.

Лабораторијски капацитети установе стварани су 64 године, а данас ВТИ располаже са 22 савремене лабораторије. Неке од њих су: Аеродинамичка лабораторија (са пет аеро-тунела и радионицом за пројектовање и израду модела), НИЛ (Hardware in the loop) лабораторија, Лабораторија за експерименталну чврстоћу, Лабораторија за електро-инерцијалне сензоре, Лабораторија за горива и мазива, Лаборато-

рија за оптику, оптоелектронику и сензоре, Laboratoriја за текстил, кожу и обућу, Laboratoriја за вођење и управљање и друге.

Војнотехнички институт је до данас развио и у оперативну употребу Војске Србије увео око 1.300 средстава НВО. На тај начин је допринео да опремљеност наше војске оружјем и опремом домаћег порекла буде већа од 75 одсто.

Најзначајнија средства усвојена у НВО војске јесу авиони „галеб“, „орао“ и „супергалеб“, тенк М-84, системи вишецевних лансера ракета „пламен“, „огањ“, „оркан“, низ артиљеријских оруђа (хаубица 152 mm НОРА), артиљеријска муниција и упаљачи и друга савремена средства НВО.

Данас се у ВТИ-у ради на великом броју пројеката. Најважнији су: лансер ракета самоходни вишецевни модуларни – „морава“ (модерни ракетни систем способан да лансира више врста ракета различитих калибра и домета), ави-

он „ласта“, који је намењен за селекцију, почетну и основну обуку pilota (са елементима фигурног, групног, инструменталног, навигацијског, основног ноћног и инструменталног летења категорије I), тактичка беспилотна летелица средњег долета „пегаз“, ПОРС „бумбар“, самоходна хаубица СОРА, ВФ широкопојасни радио-гониометар, те систем за звукометријско извиђање, намењен за лоцирање артиљеријских и ракетних система на бази пресретнутих акустичких сигнала, као и за корекцију сопствене ватре.

Поред ових области деловања, у ВТИ-у се реализују програми образовања који обухватају курсирање, мастер

и докторске студије. Ова установа даје допринос у трансферу технологија и помаже одбрамбеној индустрији Републике Србије. У ВТИ-у се ор-

ганизују научни форуми и скупови. Активни су у области међународне војне сарадње, као и размени научноистраживачког кадра.

Једно од стратешких опредељења ВТИ-а јесте и могућност сарадње на тржишним принципима, што је предуслов успешног пословања.

Свеукупном активношћу, те сарадњом са одбрамбеном индустријом Ре-

публике Србије, Војнотехнички институт даје значајан допринос напору државе да подигне технолошки ниво привреде. ■

ТЕХНИЧКИ ОПИТНИ ЦЕНТАР

Технички опитни центар (ТОЦ) је савремена истраживачко-развојна установа Генералштаба Војске Србије, намењена за испитивање и оцењивање квалитета средстава НВО и метролошко обезбеђење система одбране. Основан је 1973. године. Данашњи ТОЦ настао је 1. августа 2006, када су, у складу са реформским процесима у систему одбране, сви опитни капацитети у Војсци концентрисани под окриље једне установе.

Овлашћени је за испитивање средстава НВО сва три вида војске, а надлежан је и за обуку и оспособљавање пробних и опитних pilota. Поред тога, мисија ТОЦ-а је да свим организационим јединицама Министарства одбране и Војске обезбеди следљивост мерења до националних еталона или националних еталона метролошки развијених земаља.

За потребе испитивања и еталонирања ТОЦ има 25 лабораторија и Центар

за испитивање НВО у Никинцима. Готово сва средства НВО која су за потребе опремања Војске освајана или увезена у протекле четири деценије, испитана су у ТОЦ-у.

Поред испитивања средстава НВО за потребе Војске Србије, ТОЦ је опремљен и оспособљен за испитивање квалитета широког спектра техничких производа.

Технички опитни центар је прва установа у систему одбране која је 2001. успоставила и сертификовала систем менаџмента квалитетом према захтевима стандарда SRPS ISO 9001 – за испитивање и оцењивање НВО, еталонирање и преглед мерне опреме и за испитивање квалитета техничких производа за потребе цивилног тржишта.

ТОЦ је акредитовано сертификационо тело за сертификацију техничких производа према стандарду SRPS EN 45011 на основу утврђеног обима акредитације и акредитовано контролно тело према захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17020 на основу утврђеног обима контролисања.

Прошле године постао је и прва организација која се сертификовала код Ди-

ректората цивилног ваздухопловства Републике Србије из области испитивања ваздухопловних средстава. ■

ВОЈНА КОНТРОЛА КВАЛИТЕТА

Војна контрола квалитета Сектора за материјалне ресурсе МО (ВКК) највиша је организацијска јединица Министарства и Војске у области контроле квалитета, ради заштите корисника средстава НВО и покретних средстава опште и посебне намене од неиспуњења уговорених захтева квалитета.

Свој данашњи назив носи од 1965. године, иако су контролори средства НВО постојали још у Краљевини Југославији.

Да би се обезбедио квалитет услуга, према претходно дефинисаним стандардима и спецификацијама, припадници Војне контроле квалитета морају детаљно да сагледају све процесе, првенствено са аспекта квалитета. Они обезбеђују и контролишу квалитет покретних ствари у

свим фазама животног циклуса производа – од развоја преко серијске производње до отуђења производа из система одбране. Поред тога, ВКК извршава и задатке из области сертификације производа, процеса и интегрисаних система менаџмента по стандардима: SRPS ISO 9001; SPRS ISO 14001; OHSAS 18001, HACCP/ SRPS ISO 22000 и SRPS ISO 27001, као и по стандарду система одбране GPCP 9000/05.

Представници Војне контроле квалитета активно учествују и у реализацији међународних споразума и конвенција о квалитету покретних ствари и животне средине, обучавању кадра из области квалитета и израђују прописе из области обезбеђења квалитета средстава НВО. ■

ДИРЕКЦИЈА ЗА СТАНДАРДИЗАЦИЈУ, КОДИФИКАЦИЈУ И МЕТРОЛОГИЈУ

Дирекција за стандардизацију, кодификацију и метрологију непосредно је потчињена Управи за одбрамбене технологије СМР Министарства одбране. Функције стандардизације, кодификације, номенклатуре и метрологије основа су за опремање Војске Србије средствима НВО. У оквиру делокруга рада, између осталог, обављају следеће послове: доносе стандарде одбране и прописе о квалитету производа, реализују кодификацију средстава НВО, руководе метролошком делатношћу у МО и ВС и обезбеђују специфичне захтеве у области одбране, утврђују номенклатурни назив и додељују номенклатурни број средствима која се користе у МО и ВС.

Дирекција је надлежна за материјалну стандардизацију у систему одбране и

то за производе, процесе и услуге за које постојећи стандарди и технички прописи Републике Србије не одговарају потребама Министарства одбране и Војске Србије. Војна метрологија обезбеђује захтевани ниво квалитета средстава НВО у свим фазама њиховог животног века. Метролошки систем сачињавају метролошки органи, мрежа од 14 метролошких лабораторија са више од 1.400 еталона и 40 метролога.

Послове кодификације врши група за кодификацију у саставу Дирекције, која врши улогу Националног кодификационог бироа Србије. Република Србија је од 2010. године члан НАТО комитета за кодификацију као спонзорисана не-НАТО земља. ■

Zastava
ORUŽJE

ЗАСТАВА ОРУЖЈЕ

Крагујевачка „Застава оружје“ основана је за потребе одбране земље, 27. октобра 1853. године. Била је центар индустријског и културно-историјског развоја Србије. Фабрика је данас у већинском власништву државе (74 одсто). Извозно је оријентисана (95 одсто). У пословној 2012. години, после тешких транзиционих година и процеса консолидације, имала је узлазну линију у пословању.

У односу на ранији период, када је војни програм био доминантан, у последње две године, а посебно прошле, „Застава оружје“ је у највећој мери посвећена ловачком и спортском програму, за чију производњу је тренутно ангажовано око 90 одсто фабричких капацитета. Поред америчког тржишта, које је за крагујевачке оружаре најважније, њен ловачки и спортски програм извози се у још 40 земаља света.

„Застава оружје“ у текућој производњи има око 80 различитих модела у

оба програма, војном и цивилном. У производном програму, из области НВО, има фамилије аутоматских пушака, лаке пушкомитраљезе, снајперске пушке и пиштоље, митраљезе и аутоматске и потцевне бацаче граната. У конструкцији аутоматских пушака верни су систему Калашњиков, као најпозданијем систему функционисања у свим климатским и

теренским условима. Пратећи захтеве купаца развијена је група аутоматског оружја М21 у калибру 5,56×45 mm, која је усвојена у НВО Војске Србије под ознаком М21А.

Добро познате аутоматске пушке М70 у калибру 7,62×39 mm и даље су веома тражене, јер су своју функционалност и квалитет потврдиле током четири деценије присуства на тржишту.

„Застава оружје” је у претходном периоду, после развојних активности, избацила на тржиште модификоване моделе снајперске пушке М07А, која се сада нуди у два калибра 7,62×51 NATO и 7,62×54 R. Нови модел далекометне пушке М03 у калибрима 12,7×108 mm и .50 Browning карактерише изванредна прецизност на великим даљинама, одлична избалансираниост и релативно мали трзај.

Понуда митраљеза М87 у калибру 12,7×108 mm, конструисаног на основу најпознатијег тешког митраљеза НСВ, проширена је и калибром .50 Browning. Изведена варијанта тог митраљеза на треножном постољу М02 Соуоте омогућава монтажу на борбена возила М07, као и тенковску и морнаричку варијанту.

Широка палета производа које „Застава оружје” има у понуди стално се унапређује. У години у којој прославља 160 година постојања планиран је даљи развој и пробој на нова тржишта.

Појам квалитет је стални пратилац свих производних пословних активности „Застава оружја”, која данас поседује и примењује систем менаџмента квалитетом (QMS), SRPS ISO 9001:2008 и SORS 9000/05. ■

Sloboda

КОМПАНИЈА СЛОБОДА

Компанија „Слобода” а.д. Чачак основана је 1948. као фабрика за производњу средстава наоруђања и војне опреме за потребе војске. Данас је део групације Одбрамбене индустрије Србије и велики је извозник – 85 до 90 одсто својих производа – а тржишта „Слободе”, ако се изузму Јапан и Аустралија, су на свим континентима.

Компанија данас има стручан кадар који, захваљујући знању и искуству, већ доказаном на светским тржиштима, развија и производи средстава НВО, а истовремено и пружа услуге из области инжењеринг послова (од набавке и инсталација производне опреме, преко израде конструкционе и технолошке документације по захтеву купаца, до трансфера технологије по систему „кључ у руке”).

Њен асортиман броји више од 150 разних артикала. У периоду од 1995. до 2013. у „Слободи“ је развијено више од 130 нових артикала, што је довољан показатељ тренда развоја и укупне пословности.

У фабрици се развија и производи противавионска муниција калибра од 20 до 57 mm, авионска муниција калибра 23 и 30 mm, тромблонске мине свих типова (са и без хватача зрна), ручни бацачи ракета калибра 64, 90 и 120 mm, муниција за аутоматски бацач граната 30 и 40 mm, муниција 40 mm за подвесни бацач граната 40 mm тип CP25 и M203, артиљеријска муниција калибра од 76 до 155 mm, упаљачи свих типова за средства из свог производног програма и за потребе ремонта муниције, близински упаљачи за ПА и артиљеријску муницију и темпирани упаљачи за артиљеријску муницију, топовске каписле за муницију из свог производног програма и за потребе ремонта муниције, сигнална муниција калибра 26 и 38 mm, специјална муниција из полицијског програма, вежбовна средства, а ради се и ремонт свих средстава НВО из производног програма.

Компанија „Слобода“ има изузетно опремљене лабораторије и центре за испитивање и тестирање, технолошки и пословно повезане са водећим светским фирмама које се баве истом делатношћу.

Код појединих технологија заступене су веома савремене технолошке

методе: у области обраде деформацијом – хладно истискивање на вишестепеним пресама, дубоко извлачење са редуцијом дебљине зида на аутоматским хоризонталним пресама, ротационо извлачење и друго; у области обраде резањем – савремена CNC опрема, а у преради експлозива опрема је на нивоу савремених светских достигнућа.

У протеклом периоду главна инвестиција Компаније био је објекат за пуњење артиљеријских пројектила и комплетирање артиљеријске муниције, који недавно отворен. Током прошле године отворено је и ново постројење за термичку обраду, завршено велико постројење за галванску заштиту и постројење за прераду отпадних вода.

Компанија „Слобода“ поседује систем менаџмента квалитетом (QMS) у складу са захтевима стандарда SRPS ISO 9001: 2008. ■

ХОЛДИНГ КОРПОРАЦИЈА КРУШИК

Више од седамдесет година постојања Холдинг корпорације „Крушик“ а.д. и више од 10 милиона продатих средстава у више од 60 земаља света сврставају ову корпорацију међу лидере у производњи средстава НВО у овом делу Европе. По специфичности производње налази се у групацији Одбрамбена индустрија Србије, а по броју запослених је у категорији великих привредних друштава.

Њихов веома разноврстан производни програм сачињавају минобацачке мине у калибрима 60, 81/82 и 120 милиметара у четири варијанте – разорна, димна, осветљавајућа и вежбовна, затим авионске ракете 57 mm (са три варијанте бојевих глава), авио-бомбе (глатке и кочене), противтенковске мине, ручне бомбе, муниција у калибру 40 mm, невођене ракете у калибрима 107, 122 и 128 mm за вишецевне бацаче ракета, противоклопна ракетна средства, ракетна средства за вежбу стрелца самонавођених ракета.

Захваљујући дугогодишњем искуству и стручном кадару, у производњи наоружања „Крушик“ се наметнуо нашој војсци, а и страним партнерима, као квали-

тетан партнер за ремонте средстава и за контролно-техничке прегледе. Последњих година бави се уништавањем разних врста убојних бојевих средстава, поготово ракета којима је истекао рок, с циљем да постане регионални центар за уништавање вишка муниције.

Холдинг корпорација „Крушик“ има дугогодишњу традицију у трансферима технологија производње средстава из свог производног програма, а инжењеринг послови све више постају једна од њених битних активности.

Своје технолошке капацитете упослава услугама за трећа лица, користећи

опрему за механичку обраду стругањем, термичку обраду, опрему за пресовање и бризгање термопласта, хемијску и електрохемијску заштиту, технологију обраде хладном деформацијом.

Знања и искуство у производњи наоружања искоришћени су у освајању и производњи средства која се користе за цивилну употребу, а имају елементе који карактеришу наоружање: противградни систем – ракета и универзални лансер, контејнери за смештај експлозива, те велики број типова електричних детонатора и патрона за рударство.

У тој корпорацији успостављен је интегрисани менаџмент систем, чији су делови сертификовани по SRPS ISO 9001:2008, ISO 9001:2008, COPC 9000/05, ISO 14001:2004, OHSAS 18001:2007 и SRPS ISO 17025:2005.

После двадесет година, у оквиру процеса ревитализације и модернизације српске одбрамбене индустрије, изграђен је нови производни капацитет – „Ковачки центар” д.о.о. из Ваљева. Тај центар (пуштен у рад 16. децембра 2010) заједничко је предузеће „Југоимпорта – СДПР” и „Крушика” и резултат њихове вишегодишње успешне пословне сарадње. Поред технологије ковања, у сарадњи са „Југоимпортом” успостављена је потпуно нова технологија за израду балистичких заштитних плоча, а властитим средствима и кадром изградили су и фабрику за производњу специјалне муниције. Такође, набављена је нова CNC опрема за механичку обраду, која је омогућила израду кошуљица великих калибра и смањење рокова израде. ■

ПРВИ ПАРТИЗАН УЖИЦЕ

Први партизан је основан 1927. године, као радионица за машинску израду ловачких пушака и пиштољске муниције, која је отпочела са радом годину дана касније. Полагањем камена темеља 20. јуна 1935. године започела је изградња прве приватне фабрике те врсте на Балкану. Званичан назив фирме био је „Фабрика оружја и муниције у Ужицу” (ФОРУ), а од 5. септембра 1947. добила је нов назив – „Први партизан”, које постаје државно предузеће од општедржавног значаја.

На самом почетку Другог светског рата фабрика је била плен окупационих снага. Производне хале су услед бомбардовања тешко оштећене, а управна згра-

да порушена до темеља. После ослобођења града, 24. септембра 1941. године, фабрика оружја почела је да ради под контролом партизанских војних власти. Муницијско одељење и Алатница смештени су у десном тунелу трезора Народне банке, а остале радионице по објектима у непосредној близини града.

Ужице је у то време био једини град у Југославији, а можда и у Европи, у коме је под окупацијом радила фабрика оружја. Она је одиграла значајну улогу у наоружању јединица народноослободилачке војске и упамћена је по производњи „танких и дугих пушака“ (партизанки) и ручних бомби, које су у почетку прављене од нарезаних водоводних цеви. Фабрика је прекинула са радом 22. новембра због подметнуте експлозије у којој је настрадао више од 120 радника (цела смена радника и грађани који су били у цивилном склоништу).

У ФОМУ је од 1928. до 1940. произвођена муниција у калибрима: Central 7, 9 и 12 mm; Browning 6,35 mm, 7,65 и 9 mm; српски Nagant 8 mm; црногорски Nagant

11,2 mm; Velodog 5,6 mm; руски Nagant 7,62 mm. Прављене су ловачке пушке (једноцевне и двоцевне) калибра 12, 16 и 20 mm и ловачке чауре за бездимни барут. За потребе државе прављене су војничке пушке калибра 7,9 mm (M24Б и МО9Т); преправљане војничке пушке и произвођена муниција за државни пиштољ калибра 9 милиметара.

Основу производног програма после рата чинила је производња стрељачке муниције, намењене за потребе војске и полиције. Фабрика је углавном подмиривала потребе ЈНА. Данас „Први партизан“ производи муницију за потребе армија широм света. У производњи су практично сви калибри који се данас налазе у службеној употреби у свету, међу којим су 5,56×45, 7,62×51, 12,7×99, 9×19, 7,62×39, 7,62×54, 12,7×108 mm и други.

Осим стрељачке муниције из основног производног програма, „Први партизан“ од осамдесетих година за војне потребе производи и поткалибарне пројектиле и муницију у калибрима 125 и 100 милиметара. ■

МИЛАН БЛАГОЈЕВИЋ НАМЕНСКА

Предузеће „Милан Благојевић – Наменска“ основана је 1949. године. Највећи део производње намењен је извозу (више од 85 одсто). Та фабрика је прва у ланцу наменске производње.

Више од 80 одсто производног програма Предузећа „Милан Благојевић – Наменска“ користи се у војне сврхе. Основни производни програм чине нитроцелулоза, једнобазни, ферични и двобазни барути, ракетна горива, барутна пуњења, сагориви елементи за артиљеријску муницију, целулоид и целулоидни контејнери за минобацачке мине.

Производи све врсте нитроцелулозе – барутна, индустријска и динамитна – по MIL стандарду од памучне и дрвне целулозе. Асортиман производње барута комплетан је за све врсте муниције од 5,56 до 155 mm и у сагласности је са MIL и GOST стандардима за стрељачку, пиштољску, револверску, авионску, противавионску, артиљеријску, ловачку, спортску и маневарску муницију. За различите артиљеријске системе до калибра 155 mm израђује класична лаборисана барутна пуњења у платненим врећицама и моноблоковска пуњења у сагоривој чаури.

Производњу двобазних барута и ракетних горива прати производња нитроглицерина и јаких смеша. Издваја се технологија производње сферичних барута, која се одвија по најсавременијем поступ-

ку до сада познатом у свету. Захтеви светског тржишта за специјалним квалитетима барута условили су освајање нових и модификовање постојећих асортимана. Тако је, на пример, нови тип једнобазног барута – термостабилни барут постао део редовне производње и стандардне пону-

де. Такође, из програма двобазних барута освојени су специјални екструдовано импрегнирани барути и балистички који се користе за минобачачки програм. Постоје и идеје о производњи тробазних барута. Сада се обављају лабораторијска испитивања и очекује њихов развој.

За тенковску муницију 125 mm производе се сагориви елементи и барутна пуњења (основна и допунска). Освајање нове генерације сагоривих елемената и чаура за моноблоковска пуњења актуелни су део развојног програма.

На основу дугогодишњег искуства и традиције у производњи барута и двобазних ракетних горива, производе се ракетна горива за ракетне моторе до 128 милиметара.

Технологију коју поседује Предузеће „Милан Благојевић – Наменска“ има још само неколико земаља у свету, што широм отвара врата тржишта не само Европе већ и других континената. Признање за квалитет производа и услуга потврђено је сертификатима SRPS ISO 9001:2008, СОРС 9000/05, SRPS ISO 14001:2005 и SRPS ОHSAS 18001:2008. ■

ПРВА ИСКРА НАМЕНСКА ПРОИЗВОДЊА

Компанија *Прва искра* – Наменска производња а.д. основана је 1938. године, као погон за производњу експлозива фабрике „Вистад“ из Вишеграда, под називом „Вистад-Барич“, а од 1948. године послује под данашњим називом. Данас је фабрика 62,7 одсто у државном власништву, проценат друштвеног капитала износи 37,2 одсто, док је нешто мање од 0,1 одсто акцијски.

Од почетне шаржне производње ТНТ-а, сопственим развојем и инжењерингом освојена је континуална производња готово свих савремених бризантних експлозива, тако да компанија има сопствене технологије за континуалну производњу ТНТ/ДНТ-а, хексоген/пентрита, затим шаржну производњу хексоген/октогена, као и разне композиције на бази тих експлозива.

Поред производње бризантних експлозива, у компанији су освојене и сопствене технологије за производњу бустера, АНФО експлозива, 3,5 динитробензојеве киселине, тринитрорезорцина, метилнитрата, хексанитросилбена, те технологије за третман отпадних вода, отпадних киселина и отпалих гасова из производње експлозива.

„Прва Искра – Наменска производња а.д.“ у свету је позната и по извозу технологије за производњу бризантних експлозива, по систему „кључ у руке“.

Последњих година развили су технологију делаборације минско-експлозивних средстава и прераде свих врста делаборисаних експлозива, како би решавали проблем неутрализације вишка минско-експлозивних средстава. На тај начин смањује се утицај штетних материја на животну средину.

Упоредо с тим, у фабрици су заузели став да је, после експлозије у 2006, неопходно обновити производ-

њу свежег октогена и хексогена, како би се искористила прилика која произилази из чињенице да данас мало држава у све-

ту производи те експлозиве.

У баричкој компанији данас граде два капацитета за производњу бризантних експлозива. Један мањи, за производњу 15–20 тона октогена или 40–50 тона хексогена годишње, а истовремено обнављају свој основни капацитет за производњу свежих експлозива, који ће моћи да производи 60 тона октогена, односно 200 тона хексогена.

Те радове започели су пре две године средствима из сопствених прихода, и данас је, када је реч о грађевинском делу, фабрика потпуно обновљена и инфраструктурно оспособљена. Очекују да до краја године стигне наручена опрема, коју ће монтирати њихови људи.

Раст производње последњих неколико година у „Првој искри“ сведочи да је пут којим иду добро трасиран. ■

ТЕХНИЧКИ РЕМОНТНИ ЗАВОД КРАГУЈЕВАЦ

Технички ремонтни завод Крагујевац је специјализована и савремено опремљена војна установа са високоразвијеном технологијом ремонта и производње муниције, муницијских елемената и других убојних средстава (УБС) и богатим вишедеценијским искуством на генералном и техничком одржавању убојних средстава за потребе оружаних снага земље. Процес ремонта процедурално је одређен правилником о квалитету, што је резултирало испуњењем захтева стандарда квалитета SRPS ISO 9001:2008; SRPS ISO 14001:2005.

Завод једини на територији Србије има заокружен систем одржавања УБС. Кроз контролна испитивања и испитивања хемијске стабилности барута, врши надзор квалитета ускладиштених УБС и на основу добијених резултата предлаже како да се реализује њихово одржавање.

Успешно ремонтује артиљеријску муницију калибра од 40 до 155 mm, минобачку муницију од 60 до 160 mm, ручне бомбе, противпешадијске и противтенковске мине, невођене ракете. Стручњаци За-

вода укључени су и у производњу елемената УБС и алата и опреме за њихово одржавање. У сарадњи са ВТИ овладали су производњом серије елемената УБС – гасогенератора за зрна калибра 130 и

155 mm, производњом делова ручне бомбе, појачивача детонације за гранате калибра 82 и 120 mm...

Стручњаци ТРЗ Крагујевац укључени су у процес демилитаризације (уништавање вишкова УБС, њихово раскомплетирање на саставне елементе) и у рашишћавање места масовних експлозија. У ТРЗ Крагујевац имају све потребне ресурсе за успешан инжењеринг у области одржавања (ремонта) и демилитаризације убојних средстава. ■

ТЕХНИЧКИ РЕМОНТНИ ЗАВОД ЧАЧАК

Технички ремонтни завод Чачак је институција Војске Србије чија је основна активност техничко одржавање и генерални ремонт борбених средстава са њиховим одговарајућим системима, комплетима машина и уређајима. Основан је 30. септембра 1925. године.

Основна делатност завода је ремонт средстава борбене технике КоВ у највишем нивоу одржавања. Успешно обавља ремонт борбених (гусеничара и точкаша) и неборбених возила (теретних и теренских возила из фамилије ТАМ, ФАП, Застава, Mercedes, Puch, FIAT, Land Rover, као и осталих возила којима су опремљене јединице ВС), мотора СУС и агрегата мотора, а припрема и средстава за учешће у мировним мисијама. Осим тога, ремонтује артиљеријско и пешадијско наоружање, средства везе и електронике, системе за управљање ватром и ласерске даљиномере, ракетна средства, хидрауличне уређаје, оптичка средства...

У ТРЗ-у раде и модернизације, адаптације, модификације и конверзије борбених и неборбених средстава КоВ. Искуство његових стручњака и степен развоја

појединих подсистема пружа могућност да ТРЗ Чачак, у сарадњи са стручњацима из ВТИ, изводи различите нивое модификација и адаптација на различитим средствима – на тенковима Т-72, М-84, М-84АБ1 и инжењеријском средству ВИУ-55 „муња“.

У делокругу рада ове установе су испомоћ нижим нивоима одржавања, послови инжењеринга на пројектовању и опремању објеката за одржавање средстава КоВ, те додатно оспособљавање припадника Војске у руковању, техничком одржавању и ремонту средстава НВО КоВ и друго. ■

VZ „МОМА СТАНОЈЛОВИЋ”

Почетак рада Ваздухопловног завода датира од 1916. године када је на Крфу оформљен Аероплански депо, као саставни део Аеропланске ескадре. На садашњој локацији налази се од 1973. године, а под именом ВЗ „Мома Станојловић” је од 1976. године.

Међу основне активности Завода спадају ремонт, производња и услуге. Ремонтују ваздухоплове (МиГ-21, „орао”, Г-2, Г-4, „утва-75”, „газела”, Ми-8, а уз подршку ино-партнера учествовали су и у ремонту авиона Миг-29 и хеликоптера Ми-17), ваздухопловне моторе (турбо-елисне и турбо-вратилне, клипне авионске моторе ОТТО и дизел моторе), ракетне системе ПВО („куб” и „нева”), ракете ваздух-ваздух (Р-60К и Р-60МК), радарске системе (1РА-128, ПРВ 9/16, ПРВ -11, П-12, П-15), опрему и наоружање, средства за опслуживање ваздухоплова, средства специјалне намене и средства система везе.

Такође, у Заводу се производе резервни делове за средства и опрему из процеса ремонта, гумено-заптивни материјали, фриксиони елементи за кочнице, облоге на издувницима и коморама за допунско сагоревање мотора „Viper”, делови и склопови од композитних материјала (лопатице главног ротора хеликоптера „газела”, лопатице репног ротора хеликоптера Ми-8 и ревитализацију лопатица главног ротора хеликоптера Ми-8), стакла

за хеликоптере Ми-8 и „газела” и мале беспилотне летелице „врабац”.

Пружају услуге из домена машинске производње, термичке обраде, електрохемијске заштите, утврђивање квара ендоскопском методом, еталонирање и сервисирање мерно-контролних уређаја.

Завод је сертификован као Део (Part) – 145 организација од стране Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије за одржавање ваздухоплова – „утва 75”, „газела СА 341”, „газела СА 342” – и мотора – Astazou IIIB, Astazou IVH, Lycoming IO 360, Lycoming AEIO 540.

Организација је сертификована од стране Министарства одбране и усаглашена са стандардима квалитета SRPS ISO 9001:2001 (ISO 9000:2000) и СНО 9000/05. ■

Југоимпорт – СДПР ЈП је државно предузеће са вишедеценијском традицијом у промету наоружања, војне опреме и трансфера технологије. Под називом „Југоимпорт“ основан је 18. јуна 1949, као предузеће за међународну трговину, са примарним циљем да увози делове и репроматеријал за потребе домаће војне индустрије. Извозом почиње да се бави 1953. године. Најуспешнији, такозвани златни период постојања биле су осамдесете године, када је „Југоимпорт“ са својим комитентима, сваке године у спољнотрговински биланс земље уписивао милијарде долара прихода од извоза. Данас „Југоимпорт“ послује са више од 50 земаља света и последњих година бележи константни раст у пословању.

Иако је основна делатност у „Југоимпорту – СДПР“ увек била спољнотрговински промет средстава наоружања и војне опреме (НВО), њихов рад обухватао је и услуге у области ремонта и модернизације средстава НВО, обуку и школовање кадра, трансфер одбрамбених технологија, капиталне инвестиције у области одбрамбене инфраструктуре, производњу кооперацију...

Пословна политика „Југоимпорта – СДПР“ оријентисана је на три мисије: интеграцију наступа српског војноиндустријског комплекса на светском тржишту НВО, мисију вођења развоја и организовања производње сложених борбених система у

својству систем интегратора и мисију опремања Министарства одбране Србије сложеним борбеним системима из увоза.

У области развоја већег броја сложених средстава НВО „Југоимпорт“ интензивно сарађује са предузећима одбрамбене индустрије Србије, са установама Министарства одбране и Генералштаба Војске Србије, техничким ремонтним заводима, са цивилним предузећима, институтима и катедрама факултета. Све те установе и предузећа су кадровски и технолошки способни да развију савремена техничка решења у складу са најновијим светским трендовима у развоју средстава НВО.

Предности одбрамбене индустрије Србије у условима савременог глобалног тржишта НВО у свету јесу познавање западних и источних стандарда и концепта развоја војних технологија; заокружена целина развоја, тестирања, производње, одржавања и ремонта широког спектра оружних система и војне опреме, те вели-

ко искуство у програмима развоја и модернизације разних оружних система, које обезбеђује високе перформансе уз повољан однос цена–ефикасност.

Најзначајнији производни и развојни програми „Југоимпорта – СДПР“ су: вишенаменско оклопно возило отпорно на дејство мина и заседна дејства – „Лазар“ 8x8, фамилија вишенаменских оклопних возила БОВ М11 4x4, самоходни артиљеријски систем фамилије НОРА-Б/52 калибра 155 mm, топ-хаубица калибра 122 mm Д-30] – СОКО (самоходно оруђе кратког одзива), фамилија ракетних пројектила великог домета АЛАС/ЛОРАНА, школско-борбени двоседи авион са турбоелисним мотором „кобац“, програм модернизације средњих хеликоптера,

морнарички топ М71/10, програм војник будућности (ВБ-10).

У пословању „Југоимпорта – СДПР“ значајно место заузимају маркетиншке активности. То подразумева сталне анализе технолошких, кадровских и финансијских ресурса Србије у области одбрамбених технологија, као и анализу тржишта, односно потенцијалних потреба основних категорија њихових партнера из иностранства, понуде светских произвођача и глобалног промета НВО.

Маркетиншки напори „Југоимпорта – СДПР“ усмерени су ка два основна циља – дугорочној пословно-техничкој сарадњи у области развоја и производњи средства НВО са водећим произвођачима из западних земаља, као и проширивању сарадње са партнерима са традиционалних тржишта (Југоисточна Азије, Блиски исток, Африка), односно из земаља у развоју, те регионално повезивање са партнерима сличног техничко-технолошког нивоа, на бази компатибилности програма.

Места за упознавање са новим, потенцијалним пословним партнерима, али и са новим технологијама и трендовима развоја система НВО, јесу међународни сајмови. Зато у „Југоимпорту – СДПР“ сматрају да је важно бити присутан и представити могућности наше одбрамбене индустрије у најбољем светлу. Представници „Југоимпорта“ присутни су на глобалним изложбама попут Eurosatory (Париз) и DSEi (Лондон), на глобално-регионалним изложбама као што је IDEX, али и бројним регионалним и национално-регионалним изложбама у свету.

Јавно предузеће „Југоимпорт – СДПР“ укључено је и у организацију домаће изложбе НВО од њеног почетка, 2004. године, као суорганизатор те манифестације, који интегрише наступ наше одбрамбене индустрије. ■

УТВА

Авио-индустрија „Utva Ltd.“ из Панчева прешла је дуг пут од предпратног произвођача једрилица (од 1937) до предузећа које производи компоненте за свемирску индустрију. Предузеће је учествовало у неколико значајних ваздухопловних пројеката као што су „утва 56“, „утва 60 П“ (извезена у Индију, Алжир и друге земље) и „утва 75“ (авион за селекцију и почетну обуку пилота).

Такође, интензивно је учествовала у реализацији програма „орао“ и Г4. У релативно кратком времену овладали су новим програмима попут OPTICA – Lovaux (Уједињено краљевство – лаке извиђачке летелице), NORMAN – Fieldmaster (Уједињено краљевство – тешки пољопривредни авиони). За те пројекте све је израђивано на локалном нивоу – од конструисања производних и алата за склапање до склапања комплетног авиона.

По први пут у својој историји „Утва“ је почела производњу за транспортну авијацију, ангажовањем на совјетски пројектима „тупољев“ Ту-204 (производња алата и делова) и „иљушин“ Ил-114. Достигли су кулминацију у индустрији цивилне авијације, када су добили спецификације о обезбеђењу Војеинг квали-

тета и постали подуговарач највећег светског произвођача путничких авиона по питању производње алата, делова и склопова за неке њихове авионе. Када је та сарадња требало да се подигне на виши ниво, „Утва“ је претрпела најтежи ударац – бомбардована је прве ноћи НАТО агресије. Неколико дана пре тога у фабрици је завршена модернизација, интеграција и фабричко испитивање наше најсложеније авио-платформе за наоружање – авион Г-4М полетео је 22. марта 1999. године.

Програм који је поново оживео у некад водећу фабрику авиона у Србији јесте, пре свега, производња клипног авиона „ласта 95“, заснованог на пројекту ВТИ, а уз значајну подршку „Југоимпорт – СДПР“. „Утва“ је данас укључена и у друге развојне програме Министарства одбране. ■

ПРВА ПЕТОЛЕТКА НАМЕНСКА

Прва петолетка – наменска а. д. из Трстеника данас је акционарско друштво које пројектује, конструише, производи, испитује, сервисира и ремонтује уређаје и системе из области хидраулике, пнеуматике, процесне технике и сервотехнике за потребе војске и цивилног тржишта. Основана је 1949. као фабрика авиона, али је програм производње авиона прешао у Мостар и „Петолетки“ је остала производња хидропнеуматских уређаја за потребе војске и привреде.

Располаже савременим машинским парком, добро опремљеним испитним и метролошким лабораторијама за производњу најсложенијих уређаја и система за потребе војске и цивилства. Производи за сва три вида војске. За ваздухопловство израђује стајне трапове за авионе, амортизере, кочнице хидрауличке браве, пумпе (хидрауличне и горивне), хидромоторе, сервопокретаче за примарне и секундарне команде лета, разводнике, вентиле, филтере, пнеуматске системе и инсталације, хидрауличке агрегате и дизалице... За потребе КоВ-а, на пример, ради електрохидрауличке системе за управљање ватром по елевацији и прав-

цу за тенкове М-84 (Т-72) и Т-5, а и за противавионске топове („галилео“ и „бофорс“), израђује комплетан систем хидраулике и пнеуматике за ракетне лансере „оркан“ и „кошава“, укључена је у модернизацију хаубица 105 mm, израђује склопове за артиљеријски систем НОРА Б52 155 mm, и минобацаче МБ 60, 81, 82 и 120 милиметара.

У њеном производном програму су и ваздушне пушке и бацачи граната. ■

ЕИ-ОПЕК

Предузеће „Еи-Опек“ из Ниша је акционарско друштво ангажовано на истраживању, развоју и производњи оптоелектронских компонената и опреме. Основано је 15. јуна 1991. у оквиру фа-

брике „Еи-Микроелектроника“ како би започело развој и производњу оптоелектронских сензора за примену у наменској производњи.

У оквиру програма за наменску производњу издваја се производња упаљача за артиљеријску муницију од 105 до 155 mm, уређаја за темпирање УТ-М02 и за електронско окидање ракетних система „оркан“, „огањ“, „пламен-С“ и „морава“, потом детектора кумулативног млаза М2000, управљачких кутија УК-12, командних јединица КЈ-1, сензора минималног притиска СМП-1, ИЦ сензора за навођење ракета ПВО, детектора вибрација ДВ-1...

У том акционарском друштву данас има 37 запослених, од којих су више од

половине високообразовани стручњаци и различитих профилана. Сви производи и

технолошки поступци изводе се уз примену високих стандарда квалитета за развој и производњу НВО, у сагласности са највишим међународним стандардом квалитета SRPS ISO 9001. ■

ТЕЛЕОПТИК-ЖИРОСКОПИ

Фабрика „Телеоптик“ из Земунa основана је 22. априла 1922. под називом „Прва југословенска фабрика за телефонију и прецизну механику“, а од 1945. године, послује као фабрика „Телеоптик“. „Телеоптик-жироскопи“ постоји као посебна целина од 1973. године.

Њихов производни програм чине: авионски и хеликоптерски инструменти и опрема за домаће ваздухоплове, вођење и управљање ракетама и ракетним системима, инструменти и опрема борбених оклопних возила, те жироскопи и жироскопски уређаји (за тенкове М-84, М-84А), специјална мерна и испитна опрема, оптички уређаји... Поред основног производног програма, пружа сервисно-ремонтне услуге за свој и за сродне програме (хеликоптерски нишан АРХ,

жиро кугле Anschütz, жиро блокови за тенкове Т-55, Т-72, М-84, М-84А).

Последњих година развој је усмерен ка оптичким инструментима и нишанским справама: оптички нишан ОН М04 за полуаутоматску пушку 5,56 mm, увећање 2x; оптички нишан 6x42 О-М91В за SP 7,62 mm М91; оптички нишан ОН М09, увећање 3,5x; колиматорски нишан НК 09 за ваздухопловни програм; палета догледа за ректификацију

DR-1 за калибре 12,7, 20 и 30 mm; колиматорски хеликоптерски нишан НКН-09; нишанске справе NSBG-1, NSB-3; NSB-4B, PAB-2AT, пасивне нишанске справе.

Раде и пригушиваче пуцња за различите калибре пушака и пиштоља.

У оквиру развоја, у сарадњи са Војнотехничким институтом, ангажован је на усавршавању барутног жироскопа за програм противоклопног система „бумбар” и генератора са сталним магнетом 0,5 KW. ■

14. oktobar ИМК 14. ОКТОБАР

Крушевачки ИМК „14. октобар” АД једно је од најстаријих предузећа за обраду метала у земљи. Основано је 1923. ради ремонта и производње железничких вагона и гвоздених конструкција. Још у периоду од 1928. до 1934. производни програм проширило је на производе за потребе војске, а после рата и национализације у предузећу интензивно раде на ремонту борбених и транспортних возила ЈНА. Наменска производња је појачана 1992, када је у оквиру ИМК формирана Фабрика специјалне производње, као овлашћени произвођач средстава НВО.

Данас се у наменском програму предузећа налази производња кошуљица и чаура за муницију 100, 105, 122, и 125 mm, финализација тенка М-84А и

М-84АБ, модернизација тенкова (израда погонских група од 780, 1.000 и 1.200 КС), израда и финализација самоходних лансирних система и самоходних хаубица, те балистичких заштитних возила до IV нивоа заштите према НАТО стандардима. ■

EDEPRO

Корени компаније „EdePro” сежу у 1985. годину, када је у оквиру Машинског факултета у Београду основана Лабораторија за млазни погон. Данас је та фирма регионални лидер по питању решења млазних система за ракете, ракета на млазни погон и производње енергетских материјала. Ангажована је у ис-

траживању, развоју, производњи и трговини нове и модернизацији постојеће муниције и војне опреме, те у другим цивилним програмима.

Производи артиљеријске ракете P107 mm, R122 mm G-2000/G-M, R276 mm, артиљеријску муницију повећаног домета

– 105 и 155 mm, противградне ракете. Од развојних програма издвајају се ракетни систем „алас“ и пројектил са ракетним погоном и гасогенератором калибра 155 милиметара – HE RA/BB 155 милиметара. ■

ФАП КОРПОРАЦИЈА

ФАП Корпорација а.д. из Прибоја основана је 1953. ради производње камиона под лиценцом фирме „Sauer – Werke“ из Аустрије. Током 1970. године потписан је нови лиценцни уговор са компанијом „Daimler Benz“ из Немачке, који је због уведених санкција једнострано прекинут 1990. године. У том периоду годишња производња достигла је 7.000 возила, а пројектовани годишњи капацитети били су за 10.000.

Од 2005. године компанија је регистрована као акционарско друштво са већинским друштвеним капиталом. Данас је ФАП највећи произвођач камиона и аутобуса у Србији.

За потребе Војске ФАП је од средине седамдесетих до краја деведесетих година развио и произвео око 1.000 во-

зила, углавном формуле погона 6×6. Од 2004. за Војску Србије развијена су и произведена теренска возила нове генерације, формуле погона 4×4, 6×6 и 8×8. Возило ФАП 1118 БС/АВ 4×4 ушло је у серијску производњу као основни камион, а изведене су и надградње система за деконтаминацију и платформе за модулни лансер. ФАП 2228 БС/АВ 6×6, као основни камион, у фази је завршног испитивања, а произведена је и варијанта система за осматрање и гониометарско ометање и самоходног топа 120 mm – СОРА. Камион ФАП 3240 БС/АВ, 8×8, такође је у фази завршног испитивања. На бази тог возила изведена је и варијанта самоходног топа-хаубице 155 mm – НОРА (ФАП 3640 С/АВ, 8×8-НОРА). ■

ЗАСТАВА КАМИОНИ

Застава камиони је реномирани произвођач лаких теретних возила укупне масе од 3 до 8,5 тона. До сада је произведено више од 185.000 возила. Од 2001. године, после трансформисања и консолидације Групе Застава, „Застава камиони“ послују у саставу новоформираног холдинга „Застава возила“. Предузеће је од 2001. сертификовано према стандарду JUS ISO 9001.

Сопственим развојем 2010. године произведен је функционални модел возила минибус са погоном на природни гас, а затим и два прототипа теренског возила носивости 1,4 t за потребе Војске Србије, која се тренутно налазе у фази завршних испитивања у Војнотехничком институту.

Ново теренско возило, носивости до 1,5 t, са новом кабином, пројектовано је 2011. године. На бази тог возила годину дана касније израђен је функционални модел са продуженом кабином за превоз људи (1+5) и терета до 1.000 килограма. У „Застави камиони“ ове године, на платформи новог теренског возила, направили су функционални модел за превоз људи (1+8). ■

ТИГАР

Холдинг компанија „Тигар“ АД из Пирота дугогодишњи је произвођач гумарских производа (од 1935. године). Холдинг има 18 зависних предузећа у контролном власништву и два заједничка. У оквиру холдинга су фабрике: *Тигар обућа*, *Тигар техничка гума* и *Тигар хемијски производи*.

„Тигар“ од 2010. има дозволу за производњу техничко-гумених производа, специјалних боја, премаза и лепкова за средства наоружања и војне опреме и заштитне обуће за потребе одбране.

Специјални производ фабрике „Тигар техничка гума“ су гумени резервоари

авио-горива, које су освојили у сарадњи са инжењерским кадром Министарства одбране. У току је развојни пројекат освајања израде гумених резервоара за авион НЛ16.

Осим тога, у предузећу „Тигар Техничка гума“ врши се наливање гумом металних бандажа потпорних тачкова за следећа борбена возила: тенк Т-55, М-84, БВП М-80, БТР50 ПУ/ПК, ГМ 568/578. Ради навлаке за топ тенка, са обостраним гумирањем специјалног платна. У његовом асортиману су и гумене кабинске заптивке за авионе „орао“ и Г4, које се користе за заптивање врата пилотске кабине. Производи и нерањиве тачкове погодне за примену код возила која се користе у посебно отежаним условима и друго. ■

АУТОГУМЕ И ДЕЛОВИ ЗА СВА ВОЗИЛА

БЕЗ

УЧЕШЋА
ЖИРАНАТА
ЧЕКОВА
КАМАТА

ПРОДАЈА НА РАТЕ
ЗА ПРИПАДНИКЕ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ
И ВОЈНЕ ПЕНЗИОНЕРЕ
ПУТЕМ АДМИНИСТРАТИВНЕ
ЗАБРАНЕ

Напомена:

- обрасце административне забране достављамо поштом
- могућа организована испорука по договору

КОТИК д.о.о

Панчево, Жарка Зрењанина 14

Телефони: 013/344-321,
063/370-138

Телефакс: 013/345-930

E-mail: kotikdoo@gmail.com

- БИЦИКЛИ, КАЦИГЕ, РЕЗЕРВНИ ДЕЛОВИ, ПРАТЕЋА ОПРЕМА
- АУТОМОБИЛСКЕ ГУМЕ, АКУМУЛАТОРИ, МОТОРНА УЉА...
- АУТО-ДЕЛОВИ ЗА СВА ВОЗИЛА
- ПРОГРАМ „VILLAGER“, КОСИЛИЦЕ, ТРИМЕРИ, МОТОРНЕ ТЕСТЕРЕ
- ЕЛЕКТРИЧНИ РУЧНИ АЛАТ
- РАЧУНАРИ И РАЧУНАРСКА ОПРЕМА

ЈУМКО

Памучни комбинат „Јумко“ а. д. у ре-структурирању основан је 1960. у Врању, а са редовном производњом почео је 1965. године. У другој деценији постојања постао је реномирани произвођач пређе и тканина. Од 1995. године друштвено предузеће се трансформише у Холдинг компанију Памучни комбинат „Јумко“ Врање. У тој фази ствара своју малопродајну мрежу и развија саобраћај.

„Јумко“ је увек имао наменски програм, који подразумева производњу готовог производа и продају широког асортимана униформи и радних одела, за све услове рада, све професије. Израда наменских модела захтева и примену са-

времене технологије у изради тканина од природних и вештачких влакана и мешавине природних и вештачких влакана. До-рађивањем тканина на водоодбојност, уљеоодбојност, киселоотпорност, ватро-отпорност, антистатичност, „Јумко“ може

да изради врхунске униформе и радна одела за потребе свих професија. Од 2011. ради и нове униформе за Војску Србије – M-10, у дигиталној шари. Српску шару радили су стручњаци Војнотехнич-

ког института, у сарадњи са стручним тимом из „Јумка“. Поред тога рађен је комплетан програм санитетске одеће, постелне, куварско-пекарске опреме и радно-механичарске одеће. ■

PUPIN TELECOM

Pupin Telecom је 40 година присутан на тржишту са програмом семафорске сигнализације. Један је од водећих систем интегратора система за пренос и комутацију података попут Frame Relay/ATM, Ethernet, IP, LAN, MAN и WAN мрежа.

Компанија „Pupin Telecom“ а. д. лидер је у области телекомуникација и водећи произвођач телекомуникационе опреме. Основана је 1947. године и данас је у мешовитој својини већег броја акционара.

Области деловања компаније су развој, инжењеринг и производња, сервисне активности и техничка подршка по систему 24/7. Основни програм компаније јесу комутациони системи, засновани на сопственом развоју.

Користећи искуство стечено развојем и производњом дигиталних телефонских система и бежичних система настао је програм телеменаџмент систем.

Производни програм чине и војни телекомуникациони уређаји, мобилне/бежичне телекомуникације, изградња мобилних мрежа (GSM, WiMAX...), производња за сопствене потребе и трећа лица, системи у јавним телекомуникационим предузећима – класа 4 и 5 IP система, приступни уређаји, VoIP, КДС...

Војна производња заснована је на стратешком уговору између Министарства одбране и „Thales Communications And Security“ (TCS) из Француске, намењеном опремању МО и Војске тактичким комуникационим уређајима. „Pupin Telecom“ је изабран за локалног партнера TCS, на којег је пренео технологију производње радио-станица из свог асортимана. У складу са тим TCS је оспособ-

био „Pupin Telecom“ за производњу, а Министарство одбране га је верификовало за серијску производњу тих уређаја.

Основна мисија компаније јесте сарадња са домаћим институтима, научним

институцијама и великим светским произвођачима, који су технолошки лидери у свом домену, ради проширења области њиховог деловања. „Pupin Telecom“ је ускладио свој систем квалитета са SRPS ISO 9001-2008. ■

СЕНЗОР ИНФИЗ

Предузеће „Сензор ИНФИЗ д.о.о.“ из Земуна основано је 1994, када се Лабораторија за сензоре издвојила из националног Института за физику Србије, при чему је Институт за физику остао већински власник. У предузећу стално ради 10 сарадника, а Институт за физику, са 200 запослених, пружа им подршку.

Програмска оријентација и производни програм предузећа су углавном везани за војне програме. Од 1990. године баве се одржавањем и ремонтом система за управљање ватром тенкова М-84 и Т-72. Један од првих производа предузећа (1990. године) био је метеоролошки сензор за СУВ тенка М-84 – најпре једноосни МС-2, а после двоосни МС-2д. Пре неколико година ти метеоролошки сензори су дигитализовани, тако да им је сада излазни сигнал у формату РС-485. Осим на тенковима, сензори се могу користити и на другим борбеним возилима.

У току је и развој ручног ласерског даљиномера са eye-safe ласером (1540 nm). За СУВ тенка М-84 то предузеће производи и подсистем ласерског даљиномера. Поред тога, „Сензор ИНФИЗ“ израђује више типова ласерских обележивача циљева у видљивом и невидљивом спектру, а и комбиновани. У

производном програму су и рефлексни (red dot) нишани. У сарадњи са својим кооперантима „Сензор ИНФИЗ“ производи и систем за команду и контролу артиљеријске ватре за оруђе НОРА-Б52 155 милиметара. У току је и развој снајперског нишана са ласерским даљиномером и балистичким компјутером.

„Сензор ИНФИЗ“, у сарадњи са својим стратешким партнером „Југоимпортом – СДГП“, наставља да ради на освајању нових и модернизацији постојећих производа – један пројекат је и модернизација дневно-ноћне нишанске справе ДННС-2 тенка М-84, у коју ће се за ноћни канал уградити термовизијска камера. Упоредо са тим биће модернизован и СУВ. ■

MTT INFIZ

MTT INFIZ је предузеће за микроталасну технику, са дугогодишњим искуством у оправци, ремонту, редизајну и пројектовању софистицираних војних и цивилних система из поља енергетске електронике, аналогне и дигиталне електронике, ласерске технике, машинства, метеорологије. За војне потребе производе дигиталне радарске показиваче, радарске конзоле, ласере, а специјализовани су за ремонт, сервис и одржавање одређених радарских система, као и модернизацију подсистема ракетног система „нева“.

Да би својим клијентима обезбедио брзу и квалитетну услугу) МТТ INFIZ сарађује са компанијама и научним институцијама признатим код нас и свету, као што су Институт за физику, Електронски факултет у Нишу, Електротехнички факултет у Београду, ТОЦ, ВТИ, IRITEL... ■

ИНСТИТУТ МИХАЈЛО ПУПИН

Институт „Михајло Пупин“ водећа је установа у области информационо-комуникационих технологија у Србији и највећи и најстарији ИСТ институт у југоисточној Европи. Од оснивања, 1946. године, бави се применом истраживањима за потребе великих комуналних и саобраћајних предузећа, јавне безбедности, финансијских институција и разних индустријских предузећа.

Истраживачко-развојни тим Института чини ви-

ше од 250 истраживача (од укупно 450 запослених). У складу са потребама корисника развијају се специфична хардверска и софтверска решења, а у понуди су и услуге консалтинга, инжењеринга, прототип дизајна, пројектовање и интеграција система.

Од програма који су реализовани за одбрамбену индустрију најзначајнији је програм симулатора, који постоји од 1976. године (када је отпочео развој симулатора лета за тренинг авионских посада). До 1991. године реализовано је 15 типова симулатора и тренажера (укупно је произведено више од 60, углавном за извоз).

Симулатор авиона, а посебно CGI визуелни системи, сврставају институт, а тиме и Србију, у мали броја земаља које могу да их развијају и производе. Симулаторе лета млазних авиона Г4 („супергалеб“) и Ј22 („орао“) – СЛ-Г4 и СЛ-Ј22 – користи Војска Србије. Поред симулатора, у тој области развили су и фамилију тенковских тренажера, противоклопни артиљеријски тактички тренажер, тактичке учионице за „ратне игре“...

Ради реконструкције и модернизације специјалне војне опреме, у Институту је покренут програм за унапређење радарских система – RAPID. Усвојен је као средство ЦВОЈ М11. Произведен је прототип и два возила нулте серије. ■

ИМТЕЛ КОМУНИКАЦИЈЕ

Институт за микроталасну технику и електронику „ИМТЕЛ-комуникације“ а.д. јесте дизајнер, произвођач и дистрибутер телекомуникационих уређаја за пренос података. Њихова решења користе мобилни оператери, провајдери (ИСП, Телеком и други), владине и приватне компаније, као алтернативу за кабловске канале.

Тај институт је заступник фирме „Trango Systems Inc“ за Србију. Осим тога, модернизује и ревитализује радио-релејне системе старијих генерација других произвођача. Тим уређајима продужавају век без умањивања перформанси, а корисници добијају исплативу и поуздану мрежу са минимумом улагања.

Такве ревитализације урађене су на већем броју уређаја Ericsson, Teletra,

Siemens, а обухватају уградњу појачавача снаге, јединица за обраду сигнала у основном опсегу, осцилатора, мешача, малошумних појачавача...

Њихова област интересовања јесу и микроталасни комуникациони системи и системи посебне намене, што обухвата имплементацију система и његово пуштања у рад, али и пројектовање и израду компоненти везаних за специфичне апликације. ■

PRIMAR CO

Новобеоградско предузеће „Primar Co” д. о. о. основано је 1993. године. Основна делатност тог предузећа јесте пројектовање, инжењеринг и извођење електроинсталација, пројектовање, производња и одржавање командних, управљачких система и електронских уређаја и опреме за цивилне и војне потребе.

Када је реч о војним потребама, у предузећу се баве производњом, ремонтом и одржавањем електронских уређаја и опреме у области ваздухопловства. Развили су и произвели управљачку кутију UK-AFI за управљање извиђачком опремом авиона за потребе извиђачке ескадриле Војске Србије и израдили симулатор – тест уређаја за испитивање UK-AFI. У области земаљске опреме за потребе ваздухопловства освојили су производњу лампи –покретног ноћног старта – PNS

(за светлосно означавање полетно-слетних стаза), извели средњи ремонт опреме и склопова, укључујући и радио-уређаје на више комплета PNS, те развили, произвели и испоручили прототипску партију и „нулту” серију уређаја TK-3-S за испитивање лампи PNS. Уређај је уведен у наоружање Војске Србије.

Имају сертификовани систем менаџмента квалитетом према стандарду SRPS ISO 9001:2008. ■

ЕЛЕКТРОМИКРОН

Предузеће за производњу и услуге „Електромикрон” д. о. о. из Краљева основано је 1990. године. Намењено је за производњу из области аутоелектрике – ремонт електросклопова (електропокретачи и алтернатори) и регенерацију припадајућих делова – ремонт и

регенерацију грејача (вебасто) и агрегата. Производни и услужни програм тог предузећа прилагођен је потребама одржавања борбених и неборбених возила за потребе Војске Србије. ■

NETSET GLOBAL SOLUTIONS

Компанија „NetSeT Global Solutions“, регионални лидер у области заштите рачунарских мрежа и мобилних комуникационих система, са референцама у више од 11 земаља света, постоји од 2004. године.

У области војних информационих система основни производи су им војне идентификационе картице и ПКИ инфраструктура, заштита мобилних комуникација, CRYPTIS – наменски криптографски информациони систем за безбедну креацију размену и архивирање тајних електронских података

свих безбедносних нивоа, те модуларни хардверско-софтверски систем за комплетну заштиту података „с краја на крај“ – NST CryptoGuard.

Компанија је сертифицивана по стандарду ISO 27001 за имплементацију највиших међународних стандарда у области сигурног развоја софтвера за mission critical информационе системе. ■

NB I.N.A.T.

NB I.N.A.T.

У привредном друштву „NB I.N.A.T.“ д.о.о. (основаном 1994) од почетка се развија стрељачко наоружање. Њихови најзначајнији реализовани пројекти јесу: пиштољи ББ21, ББ22, ББ23, ББ24; пројекат прераде пушкомитраљеза ПКС на НАТО метак (7,62 mm X51 NATO) и НАТО реденик; ласерски обележивачи циља за сва стрељачка оружја (у употреби у специјалним јединицама Војске и МУП Србије); пречистач за воду SilverMaxrep, „маузер“ ловачки карабин. Идејни пројекат им је израда пиштоља од пластичних елемената. Према захтевима купаца – на ручилаца дорађују и преправљају постојеће пешадијско наоружање.

У наредном периоду планирају, поред производње наоружања и средстава за које је освојена технологија, да развију и освоје технологију и за нове моделе наоружања, делове наоружања и опреме. У развојном плану предузећа је и изградња погона за производњу и пројектантски биро, који би задовољавали израду до 15.000 комада наоружања у току једне године.

Друштво поседује сертификате система менаџмента квалитетом SRPS ISO 9001:2008 и SORS 9000:2005 од априла 2011. године. ■

ЕВРОКОМЕРЦ

Предузеће „Еврокомерц“ д.о.о. из Бруса основано је 17. новембра 1989. ради пројектовања и производње гумених флексибилних црева свих намена. Деведесетих година започело је и израду прикључака тако да данас има освојену и хомологовану производњу свих врста прикључака и свих врста спојева које постоје у цреварству, што углавном изра-

ђује на CNC опреми, уведеној у производњу 2010. године.

Затим су кренули у освајање наменског програма. Најпре је освојена производња цревовода за потребе КоВ-а – од неборбених средстава до тенка М84, свих варијанти закључно са М84-АБ1. Следећи корак било је освајање ваздухопловних цревовода за потребе Војске и привредне авијације. Након дуготрајних хомологационих испитивања, уз помоћ ВТИ, ВЗ „Мома Станојловић“ и „Прве петолетке – Наменска“, успели су да освоје све ваздухопловне стандарде квалитета цревовода: MIL-H-5593, MIL-H-6000, MIL-H-8794, MIL-H-8788, MIL-H -27267и MIL-H-38360.

За ваздухоплове Г-2, Г-4, „орао“, „газела“ и Ан-2 добили су, након летних испитивања, дозволу за уградњу, а за Ан-26 и Ми-8 у току су летна испитивања. ■

“NAPREDAK AGP”DOO NAPREDAK AGP

Предузеће „Napredak AGP“ д. о. о из Чачка основано је 1959. године и од тада његов производни асортиман карактеришу наменски производи. Данас израђују кожну галантерију за војску – кожне каишеве, официрске, кадетске и гардијске опасаче, официрске торбе, навлаке и цераде за борбена и неборбена возила (које се израђују од памучног и ПВЦ платна, према стандардима Војске Србије) и друго.

У процесу освајања нових производа, стручни тим запослених у том предузећу развија нови пнеуматски шатор М-70М. ■

ENELPS ENEL PS

ENEL PS је лидер на домаћем тржишту из области непрекидног напајања, пројектовања и извођења система физичке инфраструктуре дата-центра. Компанија се од оснивања 1994. године бави искључиво професионалним обезбеђењем електричног напајања за све кориснике који своје радне процесе желе да учине стабилним, квалитетним и обезбеде перманентним напајањем електричном енергијом.

До сада су урадили више од 100 идејних решења и више од 30 пројеката по принципу кључ у руке, инсталирали UPS уређаје, укупног капацитета изнад 25 MW, исправљачких система изнад 7 MW и више од 350 инверторских система (у последње три године).

С великом пажњом одабрали су своје партнере, највеће светске произвођаче. Остварена је партнерска сарадња са компанијама попут APC од 2001, Power

One, CE+T, Enatel, EnerSys, Gustav Klein... Захваљујући континуираном успеху у раду, у сарадњи са APC-ом, највећим светским произвођачем УПС уређаја, достигли су статус елитног партнера. Располажу техничко-технолошким решењима и за војне потребе. ■

AZIMUTH

Привредно друштво за пројектовање, производњу и услуге „Azimuth“ д.о.о основано је 2010. године, а бави се производњом и ремонтом индустријске арматуре (вентили и лоптасте славине) и процесне опреме. Током 2011. године проширили су делатност на пројектовање, комплетирање и монтажу соларних

(топлотних и фотонапонских) система и ветрогенератора мале снаге, а наредне године (на основу захтева страног и домаћег тржишта) и на производњу и ремонт компонената НВО.

Референце Друштва јесу: лабораторија за испитивање индустријске арматуре на херметичност и испитивање чврстоће структуре притиском (до 160 бара), према ЈУС EN 12266-1 2005; лаборатори-

ја за испитивање оптоелектронских, ИЦ и пасивних уређаја; лабораторија за испитивање ваздухопловних инструмената; пројектовање пробних столова за испитивање хидрауличних и пнеуматских компонената, које се користе на тенковима, оклопним борбеним возилима и ваздухопловним средствима.

Поседују сертификат SRPS ISO 9001:2008. ■

VLATACOM

Vlatacom д.о.о. (основан 1997) провајдер је у области информација, комуникација и биометријских технологија. Од 2011. има статус истраживачко-развојног центра. Компанија поседује сертификате према захтевима стандарда ISO 9001:2000 и ISO 27001 за следеће активности: развој, производњу и инжењеринг у области информација, комуникација и

биометријских технологија и пружање сродних услуга подршке.

Међу њиховим производима за војну примену од посебног значаја су: уређај за криптозаштиту преносних система vREBECCA, уређај за аутентификовани приступ vLAD, мултифункционална камера vIPC-3M1 и беспилотна летелица vUAV. ■

KODŽIĆ KODŽIĆ&CO

Leader in leather

Kodžić&CO д.о.о је приватно предузеће из Београда, које је основано 2007, али настало је из фирме „Коџић д.о.о“ из Врчина, која је почела са ра-

дом 1960. године. Данас ово предузеће има производни погон у Врчину, а по потреби користи и друге погоне.

Њихов основни производни програм су кожне модне и poslovne jakne и торбе, а најчешћи купци министарства, инспекције и јавна предузећа. Испоруке за њих чине 30 одсто годишње производње предузећа. Нове кожне пилотске jakne Војске Србије такође су пристекле из овог производног погона. Урађене су по најстрожим војним нормативима, од најквалитетније коже.

Захваљујући модерном дизајну, високом квалитету и конкурентним цена-

ма, њихови производи имају све више купаца. Визија запослених је да сигурнију будућност обезбеде ослањањем на производњу за потребе Војске Србије, јавних служби и предузећа, али извозу. ■

EI TEST

Предузеће за производњу и пружање услуга у области рачунарства и телекомуникација – EI TEST послује самостално од 1991. године. Данас је комплетан понуђач услуга репаратуре плоча електронике, рачунарских периферија, извора за напајање и DC/DC конвертора свих комутационих система заступљених у Телекому Србије.

Сви њихови производи представљају јединствену синтезу знања из области телекомуникација, информатике и електронике, а клијенти су им Телеком Србије, Војска Србије, МУП Србије, Железнице Србије, ЕПС и други.

Током дванаестогодишњег рада развијени су уређаји и процедуре за ре-

паратуру делова телефонских централа типа: Искра 500А, Искра 500/1000, Metaconta 10C/CN-1600, Metaconta 10C-3200, SI 2000, ETC 960, AXE 10, GTD-5C, MD-110. ■

PT FTN-IRAM-RT

Предузеће FTN-IRAM-RT д.о.о. основано је 1991, под окриљем Факултета техничких наука Универзитета у Новом Саду, као једно од првих малих предузећа које је изнедрио тај факултет. Данас је то истраживачко-развојно предузеће које нуди висок квалитет инжењерских услуга у области уграђених система, апликација мобилне телефоније и DSP програмирања.

Од оснивања су укључени у истраживачко-развојне пројекте Војске. Та сарадња остварена је кроз више десетина реализованих хардверско-софтверских решења у широком спектру – од телекомуникационих и система за пренос података, информационе заштите таквих система, заштите преноса података, до система за звукометријско извиђање и управљање артиљеријском ватром. Два уређаја су у фази индустријализације, по-

што су уведена у систем НВО: модем универзални за пренос рачунарских података – MV-PT-03 и вишеканални дигитални аудио снимач – ВДАС.

У сарадњи са одговарајућим институтима и управама Војске, FTN-IRAM-RT ради на истраживачко-развојном пројекту Радио-гониометарског процесора широкопојасног радио-гониометра за ВФ опсег – HERA-1.

Сви процеси рада у предузећу су регулисани системом квалитета SRPS ISO 9001:2008. ■

IRITEL BEOGRAD IRITEL

IRITEL а.г. Београд једна је од водећих компанија на телекомуникационом тржишту Србије и акредитована је као истраживачко-развојни институт. Основана је 1967. године.

Главне активности компаније представљају заокружен процес – од истраживања и развоја, преко пројектовања и производње, инжењеринга и консалтинга, до одржавања и обуке корисника. Више од четири деценије у IRITEL-у се баве

следећим областима војних телекомуникација и електронике: системи преноса, мониторициони системи, дигиталне радиокомуникације и енергетска електроника.

IRITEL посвећује велику пажњу квалитету и поузданости својих производа и услуга. Има систем менаџмента квалитета SRP ISO 9001:2008, SRP ISO 14001:2005 и SRPS OHSAS 18001:2008. ■

IRITEL a.d. BEOGRAD

www.iritel.com

Tel: 011 3073-555, Fax: 011 3073-434

info@iritel.com

**Optički
sistemi
prenosa**

**OTN/DWDM
40 x 10 Gbit/s**

OTP10G

NG SDH

**ODS2G5
155/622/2G5**

NG SDH

**OTSs
155/622 Mbit/s**

WDM/CWDM/OADM

do 40 kanala

**Proizvodnja
i montaža
elektronskih sklopova
za sopstvene potrebe
i uslužno**

**Pristupni
sistemi
prenosa**

**Uređaj za
kripto zaštitu**

Mobilni

**Uređaj za
kripto zaštitu**

Stacionarni

**Fleksibilni
linijski
terminal**

Mobilni

**Savremena rešenja
za povezivanje
korisnika na
telekomunikacionu
mrežu
(govor, podaci,
Internet, IPTV)**

**Energetska
elektronika**

**Nprekidna
napajanja**

SDNU

**Uređaji za nadzor
i upravljanje**

**Nprekidna
napajanja**

**Inženjering
u oblasti
radio i fiksnih
komunikacija**

IRITEL
*sjajne
veze*

**Radio
komunikacije**

**Zaštita
VIP korisnika**

**HF-VHF-UHF
antenski
distribucioni
sistem**

**Modernizacija
radara**

UNIOR® UNIOR COMPONENTS

Фирма „UNIOR Components“ а. д. из Крагујевца тај назив носи од 2005. године и данас послује у оквиру UNIOR Group. Има дугогодишњу традицију у производњи провлакача и пресерских ала-

та. Високо знање и искуство запослених, у комбинацији са најсавременијим CAD/CAM системима, гаранција су високог квалитета њихових производа, поштовања рокова и конкурентних цена. ■

GOŠA FOM GOŠA FOM

Акционарско друштво „Гоша – Фабрика опреме и машина“ – GOŠA FOM a.d. бави се пројектовањем, изградом, монтажом, пуштањем у рад и сервисирањем опреме и машина у области енергетике, металургије и рударства. Као година оснивања компаније обележава се 1930, када је у оквиру „Јасенице“ а.д. основана радионица за израду челичних конструкција, дизалица, мостова и осталих објеката.

GOŠA FOM a.d. данас је савремена, тржишно оријентисана и у свету афирмисана компанија која, захваљујући сопственом инжењерингу, пројектантским, технолошким и производним знањима и умећима, испуњава најстроже светске критеријуме. Стратешко опредељење запослених у компанији је отвореност за све облике сарадње са европским и светским фирмама, укључујући и заједничка улагања. ■

SANDRA CORPICO

Приватно предузеће „Sandra Corpico“ из Пожаревца основано је 1977. и од тада до данас искључиво се бави производњом обуће – специјалне и модерне мушке и женске. Мукотрпним и преданим радом, те сталним улагањем у квалитет производње, „Sandra corpico“ је од прости мануфактуре прерасла у фирму која је стекла одређена признања и позицију на домаћем и иностраном тржишту.

Највећи купци су МУП Републике Србије и Војска Србије. Више од 50 одсто производње се извози. ■

PROSPER TECH

Предузеће „Prosper Tech“ д.о.о. бави се истраживањима, инжињерингом и производњом личне опреме војника. Истраживања су усмерена на спознавање најновије концепције ратовања и задовољење захтева корисника. Опрема се израђује од композитних материјала, што обезбеђује њене оптималне карактеристике. Захваљујући томе могуће је дуже и ефикасније дејство и лакше преживљавање, што значајно доприноси осећању сигурности и самопоуздања војника.

У развоју и производњи опреме користе се и искуства и мишљења војника, учесника ратних дејстава, а њене карактеристике потврђене су управо у таквим ситуацијама. ■

ЗАСТАВА ИНПРО

Застава Инпро д.о.о. основана је 1999. године, а од 2009. послује као огранак Групе Застава возила а.д. у реструктурирању. Циљ оснивања тог друштва био је, поред обављања основне делатности, стварање једног организованог облика преко којег ће се ангажовати лица са умањеном радном способношћу, односно особе са инвалидитетом.

„Застава Инпро“ је произвођач разних врста приколица, ручног професионалног алата, специјалних жичаних контејнера за ПЕТ амбалажу и папир и металне галантерије. ■

FKS-ELMOS

FKS Elmos једна је од пет специјализованих фабрика у саставу Холдинг „Каблови“ а. д. – Јагодина. Основана је 1959. године, пререгистрацијом занатске радионице „Механика“. У фабрици се израђују микропроводници, конектори и електромеханички производи.

Производи „FKS Elmos“ израђују се према познатим светским стандардима, као и према посебним захтевима купаца. За велики број производа из свог асортимана поседује атесте познатих светских установа. ■

N SPORT n fashion

Za zaposlene u Ministarstvu odbrane i Vojsci Srbije
prodaja putem Administrativne zabrane.

NA 5 MESEČNIH RATA
bez kamate

STALJE AKCIJE I

STALJE AKCIJE I

PUMA, ADIDAS, NIKE, SERGIO TACCHINI, RUSSELL ATHLETIC, NORTHLAND, LACOSTE, COLMAR, SKECHERS, HUMMEL, GRISPORT, TOMMY HILFIGER, NO EXCESS, STAFF, GUESS, PARIS HILTON, BALDININI, VERSACE JEANS, LORENZI, UGG

Prodavnice:

Bačka Palanka, Beograd, Čačak, Gornji Milanovac, Indija, Jagodina, Kragujevac, Kraljevo, Kruševac, Leskovac, Niš, Novi Pazar, Novi Sad, Pančevo, Paraćin, Pirot, Požarevac, Šabac, Smederevo Sombor, Sremska Mitrovica, Subotica, Užice, Valjevo, Vršac, Zaječar, Zrenjanin

www.n-sport.net

ПРОИЗВОДЊА МИЛЕ ДРАГИЋ

Од оснивања, 1985. године, компанија „Производња Миле Драгић“ већ више од 28 година производи и нуди широк асортиман производа за индивидуалну заштиту. Квалитет производа и поузданост гарантовани су применом EN ISO 9001 и EN ISO 14001 стандарда, што је додатно верификовало Министарство одбране Републике Србије.

Производни програм ове компаније састоји се од: наменског програма (опрема за војне и полицијске снаге); програма за физичко и техничко обезбеђење (опрема намењена приватним агенцијама за безбедност и индивидуалну заштиту цивила); програма спортске опреме за лов и риболов, програма за хемијску и техничку/противпожарну заштиту (опрема намењена за рад и заштиту од пожара) и програма за израду церада (тешке навла-

ке/цераде за све врсте терета и доставних возила).

Посебно је значајна производња балистичких елемената за личну заштиту, попут балистичких кацига, плоча, прслука и других производа од балистичких материјала, а у складу са светским стандардима NIJ STD 0101.04, NIJ STD 0101.03, NIJ STD 0115.00, NIJ STD 0106.01, STANAG 2920, MIL STD 662.E.

Примењујући високотехнолошке материјале, пратећи светске трендове, те креирањем сопствених решења, компанија се труди да, преко својих производа, наметне стандарде у тој индустрији. Сваки део њене опреме тестиран је на терену и на бојишту.

„Производња Миле Драгић“ члан је DuPont™ Nomex® партнерског програма и има дозволу за коришћење Simpatex®, Outlast® и 3M® материјала, а и сертификате за производе од тих материјала. ■

vatrosprem ВАТРОСПРЕМ

Предузеће „Ватроспрем“ основано је 1949. године и једино је у Србији које има лиценцу и атесте за производњу и сервисирање комплетног програма противпожарне опреме. У дугогодишњој историји пословања „Ватроспрем“ је испоручио више од 5.000 ватрогасних и 6.000 комуналних возила, произвео и планирао више од 3.500.000 противпожарних апарата и са својом ватрогасном опремом

и сервисним услугама присутан је у више од 35 земаља света.

„Ватроспрем“ је једини испоручилац ватрогасних возила за Војску Србије, јер су та возила једина задовољила изузетно сложене захтеве и успешно прошла сва испитивања војне контроле квалитета. Сва њихова ватрогасна возила показала су се изузетно поуздана приликом ратних дејстава 1999. године, када су свакодневно успешно интервенисала без отказа. ■

MILE DRAGIĆ
PRODUCTION

WWW.ARMYEQUIPMENT.COM

PROFESIONALNA OPREMA ZA VOJNE I POLICIJSKE SNAGE

Makedonska 11, 23000 Zrenjanin, Srbija

T./F. 023 530547, E. mdragic@armyequipment.com

INEX LUSS

Inex LUSS equipment g.o.o. је компанија која се бави производњом текстилне опреме различитих намена – за војску, полицију, службе обезбеђења, ловце. У оквиру производног програма имају више од 1.500 различитих артикала поде-

љених у осам области: за војску, полицију, лов и риболов, професионалну опрему, заштитну, спортску и производњу рекламних производа са брендирањем по жељи купца. ■

GEPARD ОБУЋА

Фирма „Гепард“ д.о.о. производи наменску обућу претежно за потребе војске и полици-

је, заштитну обућу за све услове рада и тактичку обућу за службе обезбеђења. ■

PNEUMATIK-FLEX

Рneumatik-flex g.o.o. из Нове Пазове основан је 1970. и од тада се бави производњом и сервисом хидрауличких и пнеуматских компоненти. Производи ове фирме уграђују се у друмска и шинска возила, грађевинске и пољопривредне машине, нафтна и хемијска постројења, прехрамбену индустрију, енергетска постројења, противпожарна средства, машине и алатке.

У оквиру наменског програма бави се пројектовањем и израдом следећих хидрауличних система: хидраулични агрегати индустријске намене, хидраулични агрегат стајног трапа авиона „ласта“, хидраулични блокови и оцевљење за „нору“ и „лазара“, хидраулични цилиндри,

оцевљење флексибилним и крутим везама и израдом флексибилних црева за више типова авионских мотора.

Од 2004. године фирма поседује сертификат о усаглашености система управљања квалитетом са стандардом ISO 9001. ■

SRBOAUTO

Srboauto је приватно предузеће из Београда, које се бави производњом и ремонтом карданских вратила свих намена, зглобних полувратила, спона, те производњом машина за сервисирање карданских вратила. Њихову понуду чине карданска вратила за све типове возила, за грађевинске и радне машине, тракторе, индустријска постројења, бродове...

Карданска вратила и зглобна полувратила за прву уградњу (ОЕМ производња) уграђују се у возила реномираних произвођача: ИКАРБУС, ФАП, САНОС, ИМТ... Сви производи су испитани и холмологирани по важећим домаћим и светским захтевима о квалитету. ■

SOVA N VISION

Sova Night Vision g.o.o. је предузеће за синжењеринг, развој, производњу и пласман оптоелектронских уређаја, осматрачких и нишанских уређаја за ноћна дејства и сложених оптоелектронских система за војну и цивилну употребу.

Фирма је основана 2011, са седиштем у Београду, где се налази конструкционо/развијно биро са оптоелектронском лабораторијом, прототипском радионицом и маркетинг-одељењем. Производна једи-

ница која се бави израдом оптоелектронских уређаја за дејство ноћу и других сложених оптоелектронских система налази се у Нишу.

Предузеће је оспособљено да сервисира и ремонтује своје уређаје, као и уређаје других произвођача. Посебно је усмерено на развојне програме. Стратешки страни партнер му је „Harder Digital“ из Немачке. ■

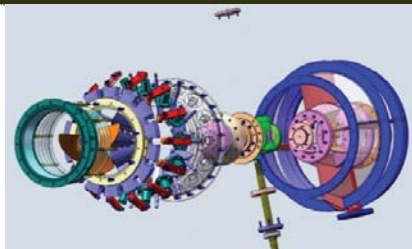
SOLFINS

Компанија „Solfins“ д.о.о. из Београд нуди CAD/CAM софтверска решења, услуге машинског пројектовања, консултантске услуге из области раз-

воја производа и производних технологија. Такође, изводи специјалистичке курсеве у њиховом центру за обуку и помаже полазницима да положи међуна-

родне сертификате и лакше doђu до за-
 послена. Има добро обучен и уигран тим
 за техничку подршку. „Солфинсов“ тим
 помогао је многобројним српским фир-
 мама да унапреде процесе развоја про-
 изводње и технологије. ■

РУСКА АВИОНСКА КОРПОРАЦИЈА МИГ

Отворено акционарско друштво Ру-
 ска авионска корпорација „МиГ“ пр-
 ви је руски произвођач авиона који је по-
 везао све производне процесе – од
 концепта, идејног и главног пројекта, из-
 градње прототипова и тестирања до се-
 ријске производње, маркетинга и технич-
 ке подршке у раду, те обуке пилота и
 особља за одржавање.

Линија производа РАК „МиГ“ обу-
 хвата савремене ловце–пресретаче, мул-
 ти-функционалне борбене авионе, укљу-
 чујући последњи МиГ-35. Конструктори
 тог акционарског друштва интензивно
 развијају нове генерације авиона, са људ-
 ском посадом и без ње.

У „МиГ“ – ОКБ, једном од најпозна-
 тијих руских пројектних бироа, развијено
 је око 450 пројеката борбених авиона, од
 којих је 170 реализовано. У свим руским
 погонима за производњу изграђено је око
 45.000 авиона „МиГ“, од којих је 11.000
 извезено.

Акционарско друштво „МиГ“ има
 модеран дизајн и експерименталну базу,
 добро опремљене производне објекте и
 устаљен систем глобалне техничке подр-
 шке за своје производе. Креирање „ми-
 гова“ врши се уз коришћење дигиталних
 технологија у свим фазама животног ци-
 клуса – од дизајна до продаје.

Руска влада издала је РАК-у „МиГ“
 потпуну лиценцу за развој, производњу
 и подршку државних и војних апликација,
 чиме је та фирма званично главни снаб-
 девач њиховог министарства одбране.
 Ефикасан маркетиншки споразуми и ду-
 горочни односи са највећим извозником
 руског оружја – државном компанијом
 „Рособоронекспорт“ – омогућили су тој
 корпорацији да ефикасно ради на било
 ком тржишту широм света. ■

aps APS AVIATION SERVICE

APS Aviation Service д.о.о. јесте привредно друштво које се бави увозом и извозом резервних делова за ваздухоплове, дистрибуцијом опреме за подршку на земљи, те специјалним програмом подршке радарским системима и наменској индустрији. Посебан сегмент чини војна ваздухопловна техника и наменска индустрија. Обезбеђују компоненте и резервне делове за војне летелице западног и источног програма. За наменску индустрију, која се бави производњом средстава која су у оквиру ваздухопловства, нуде компоненте неопходне за производњу и одржавање.

Од оснивања до данас имају потписане уговоре са водећим компанијама, попут Aircraftspruce, McFarlane Aviation, Whelen, US tool, MidContinent Instruments, Lycoming engines, MT Propeller, Shell Oil, Concorde, Aero-Pac, Piper и другима. Својим пословањем покривају типове авио-

на попут Cessna, Piper, Aerospatiale, Mooney, Fokker, Pilatus, Hawker Beechcraft, Embraer и Bombardier, а и хеликоптера произвођача Eurocopter, Камов, Sikorsky, Bell и Robinson. У тесној су сарадњи са њиховом сестринском компанијом из Немачке – APS Aviation GmbH, преко које обезбеђују најефикаснију и најбржу услугу великопродаје резервних делова. ■

ČESKA LETECKA SERVISNI

Фирма „Česka letecka servisni a.s.“ (CLS A. S.) основана је 1997. године и бави се авионским интеграцијама, инжењерингом и инсталацијама, снабдевањем авиона, његовим поправкама и одржавањем.

Ова компанија је дугорочни добављач за ваздухопловство Че-

шке Републике и Словачке Републике. Учествовала је у свим значајнијим програмима модернизације. Такође, сертификована је и као произвођач за интерфејс авиона и хеликоптера чешких (ACR) и словачких оружаних снага (ASR).

За њихове потребе, сертификована је за одржавање, организацију пројеката и као произвођач специјализоване опреме за авионе и хеликоптере. Има све потребне дозволе, па и ону за трговину војним материјалом. ■

THALES THALES

Thales је водећа међународна групација у производњи електронике и система за потребе одбране, свемирске технологије и безбедности, уз услуге сервиса и одржавања. Паралелно развија цивилну и војну технологију, с тим што је 60 одсто њене укупне продаје намењено за војне потребе.

Седиште те фирме је у околини Париза и сада је делимично у државном власништву француске државе. Послује у 56 земаља света, има 67.000 запослених, од

чега је 25.000 инжењера и истраживача. Прошле године остварила је приход од 14, 2 милијарде евра. ■

FLIR FLIR SYSTEMS

FLIR Systems, Inc. светски је лидер у дизајну, производњи и маркетингу сензорских система. Компанија је основана 1978. године. Њени напредни термовизијски системи и системи за детекцију претњи користе се за широк спектар снимања и безбедносних апликација – укључујући ваздухопловни и земаљски надзор, праћење стања, службе трагања и спасавања, трговину дрогом, безбедност саобраћаја, граница и поморске патроле, те праћење животне средине и откривање хемијских,

биолошких, радиолошких и нуклеарних експлозива (CBRNE).

Производи ове фирме првенствено су намењени тржиштима и корисницима који захтевају високе перформансе у раду. ■

ROHDE&SCHWARZ

ROHDE&SCHWARZ

Rohde&Schwarz je nezavisna grupa kompanija specijalizovanih u elektronici. Vođeći je proizvođač opreme i sistema u oblastima testiranja i merenja, emisijske tehnici, radiomonitoringu i goniometriji, te u oblasti bezbednih komunikacija u vojnom i civilnom sektoru.

Izvoz čini oko 90 odsto poslovanja te nezavisne grupacije kompanija. Imaju servise i prodajne mreže filijala i kan-

celarija u više od 70 zemalja sveta. Više od 7.000 zaposlenih godišnje ostvaruje neto prihod veći od 1,3 milijarde evra. ■

**BEATRONIC
SUPPLY**
SOURCE - TEST - MEASURING - EQUIPMENT

BEATRONIC SUPPLY

Beatronic Supply d.o.o. iz Beograda, osnovana 2012, jeste ћerka firma poznate danske kompanije „Beatronic Supply“. Osnovna delatnost beogradske firme jeste uvoz opreme za specijalna

merenja i testiranje instrumenata za balističke potrebe, optičkih i navigacionih sistema i komponenta za kontrolu sistema. ■

COPENHAGEN SENSOR TECHNOLOGY A/S

Copenhagen Sensor Technology A/S (CST) jeste privatna danska kompanija specijalizovana za dizajn i proizvodnju visokih performansi elektro-optičkih rešenja za zahtevne vojne aplikacije i nadzor. Osnovana je 2001. i brzo se razvijala. Poseduju sertifikat ISO 9001:2008 koji se odnosi na ceo tok procesa – dizajn, razvoj, proizvodnju i testiranje. Osim toga, dizajn i razvoj rade u skladu sa standardom ISO 10007:2003 za upravljanje konfiguracijom. Њихova tipična rešenja obuhvataju

CCD kamere visoke osetljivosti, zajedno sa oјачanim zumom (instaliranim u zaštitnom kućištu, dizajniranom da izdrži teške uslove), hardver/softver kontrole i drugo. ■

s&t S&T SLOVENIJA

S&T SLOVENIJA, koja je od 1999. postala deo međunarodne grupe S&T (Sistem Integration & Technology Distribution), vodeći je provajder integrisanih IT rešenja i sistem-integrator u regionu. Kompanija nudi širok spektar rešenja, tehnologija i proizvoda za informacionu podršku u vojnim operacijama. Fokus njenih proizvoda uključuje C, C2 i C4

способност, подршку на лицу места, сигурност и стандард ИТ-а. ■

**CURTISS
WRIGHT**

CURTISS-WRIGHT ANTRIEBSTECHNIK GMBH

Компанија „Curtiss-Wright Antriebstechnik GmbH“ основана је 1999. године. Налази се у Нојхаузену, у Швајцарској, и послује као филијала „Curtiss-Wright

Controls. Inc. “. Укључена је у развој и производњу хидропнеуматских, електро-хидрауличних и електросистема за војне, индустријске и аутомобилске апликације.

Њени производи су дигитални електромеханички системи нишањења и стабилизације, електромеханички дискови, огибљења и пумпе високе вискозности, те компоненте, укључујући ручке, жироскопе, линеарне и ротационе дискове... ■

NATO CODIFICATION GROUP – AC/135

Вишејезичка NMCRL највећа је светска ONLINE/DVD логистичка база података за давање корисних информација владиним службама набавке и пословним могућностима добављачима за систем одбране. Садржи 17 милиона јединица набавке, 35 милиона референт-

них бројева добављача и податке о 2,4 милиона добављача.

Објавио ју је НАТО (Агенција за подршку NSPA) у име Групе националних директора за кодификацију (AC/135), а користе је оружане снаге више од 65 држава. ■

GLLOMEX **GLLOMEX MILITARY SUPPLIES**

GLOMEX војна опрема из Чешке Републике један је од водећих добављача опреме за специјале ваздухопловне снаге и полицију земаља централне и источне Европе. Снабдева их справама за ноћно осматрање, средствима за личну заштитну пилота, падобранима и специјалном ваздухопловном

опремом. Има сертификован систем менаџмента квалитетом ISO 9001:2000. ■

LASER SHOT

LASER SHOT

Aмеричка фирма „Laser Shot“ глобални је лидер у развоју и производњи на

пољу система за симулирање ватре и објеката за ватрену обуку. Основана је 1999. године и до данас је зарадила милионе долара у изради тих јединствених система обуке, пружајући услуге јединицама војске, полиције и владиним агенцијама широм света. ■

NATIONAL INSTRUMENTS

NATIONAL INSTRUMENTS

Седиште компаније „National Instruments“ налази се у САД, али она има више од 5.500 запослених у више од 40 земаља света. Својим стандардизованим софтверским алатима, попут LabVIEW графичког развојног окружења, те модуларним хардверским платформама, пружа нове могућности у областима мерења, аутоматизације и другим апликацијама. ■

PIK-AS

Компанија „PIK-AS“ из Аустрије основана је 1981. године. Њен производни програм садржи релеје, прекидаче за обарање, граничне прекидаче и микро-

прекидаче за тенкове, авионе, бродове и возила посебне намене. Такође, израђује и системе термичког означавања, означаваче за каблове, цеви и ПВЦ делове.

Та компанија превасходно је извозно оријентисана и има своја представништва у Мађарској, Чешкој, Словачкој, Словенији, Хрватској, Пољској, Србији, Русији, Македонији, Естонији, Литванији, Лестонији и Украјини. Током последњих десет година има канцеларије у Словачкој, Пољској, Грчкој, Украјини... ■

DAMIBA DAMIBA TRADE

Damiba trade д.о.о. је предузеће за трговину и услуге, основано 2002. у Београду. Регистровано је за област спољних послова (извоз, увоз и реекспорт), заступање иностраних фирми, унутрашњу трговину и финансијски консалтинг.

Уз подршку менаџера компаније FLIR из Шведске, и са огромним ентузијазмом, започиње почетком овог века промоција термовизијске технологије код нас. Оснива се „Damiba trade“ ради промоције и комерцијализације термовизиј-

ских камера те ре-
номиране компаније.

„Damiba“ је данас модерно предузеће, оријентисано на високу технологију.

У стручним круговима већ је остварило запажен имиџ и представља референтни центар за ИЦ термографију на нашим просторима. ■

ZODAX

Предузеће „Zodax“ д.о.о. Београд званични је заступник компаније „Flir Systems“ за тржишта Србије, Црне Горе, Македоније, БиХ. У свом портфолију истиче заступништво компаније „Sonic

Communications“ у свим сегментима производног програма. Млад и едукован истраживачки тим предузећа „Zodax“ улаже у нове технологије, са акцентом на нанотехнологије. ■

CAD-CAM Data

CAD-CAM Data д.о.о. данас је једини овлашћени заступник и сертифицирани центар за обуку за CATIA софтвер, водећи светски интегрисани програмски CAD/CAM/CAE пакет, за подручје Србије, Црне Горе, Босне и Херцеговине (Федерације БиХ и Републике Српске) и Македоније.

Фирма се од оснивања искључиво бави дистрибуцијом различитих CAD/CAM програмских пакета и има велико искуство у имплементацији, обуци, као и пружању техничке подршке за CATIA систем. ■

CATENA NET

Catena Net д.о.о. јесте предузеће за унутрашњу и спољну трговину. Генерални је заступник немачких компанија „Vallon GmbH“ и „ForceWare GmbH“ и данске компаније „Covidence“. „Vallon GmbH“ је једна од најпознатијих светских фирми у производњи метал-детектора за откривање мина на већим дубинама у земљи и води, робота за деминирање опасних материја, РТГ и металдетекторских вра-

та, прибора и алата за деминирање, приколица за уништавање откривених експлозивних средстава... Њену опрему користе војске и полиције, специјалне јединице, као и безбедносне компаније широм света. ■

advertout

ADVERTOUT

ADVERTOUT д.о.о. је фирма која на тржишту нуди производе на надувавање специјалних намена, који по својим карактеристикама, дизајну и квалитету парирају најпознатијим светским произвођачима. Иза ње стоји огромно искуство познатог гиганта, фабрике „SportStar“, произвођача спортске опреме, гумених чамца и производа на надувавање специјалних намена, у чијим се просторијама фирма и налази.

У изради производа на надувавање специјалне намене, фирма користи веома познате материјале – ORCA и VALMEX, који спадају међу најквалитетније те врсте. Ти материјали су изразито отпорни на киселине, алге, гљивице, органска горива и уља, али и на екстремне разлике у температури, што је посебно важно за кориснике који желе да имају дуготрајан и квалитетан производ. ■

МУЗЕЈ ЈРВ

Идеја о оснивању ваздухопловног музеја потекла је почетком друге деценије 20. века, а реализована је тек 1957. године. Током година Музеј Југословенског ратног ваздухопловства (ЈРВ) прикупао је, чувао, обрађивао и излагао предмете, техничку документацију, архивску грађу, фотоартефакте и литературу значајну за историју ваздухопловства у Србији и Југославији.

У сталној поставци Музеја налазе се 32 авиона, три хеликоптера, седам једрилица, прототип ракете „вулкан“, четири беспилотне летелице, пет клипних мотора, први модерни радар у нашем ваздухопловству, симулатор лета... Значају изложбе доприносе чувени авиони из Другог светског рата, али и авиони домаће ваздухопловне индустрије. Вишедеценијски рад омогућио је да се

у фототеци музеја чува око 80.000 фотографија и негатива, а у библиотеци више од 5.000 публикација домаће и стране ваздухопловне литературе. У екстеријеру Музеја изложено је десетак авиона, хидроавиона и хеликоптера коришћених од Другог светског рата до краја 20. века. Квалитет и квантитет збирке сврставају овај музеј у сам врх светских специјализованих ваздухопловних музеја. ■

ВОЈНИ МУЗЕЈ

Војни музеј је установа културе Министарства одбране која се бави прикупљањем, чувањем, заштитом и излага-

њем музејских предмета војне провенијенције. Основан је августа 1878. године. Прва стална поставка отворена је 9. септембра 1904, поводом стогодишњице Првог српског устанка. Од 1955. Музеј је смештен на простору Београдске тврђаве.

Током свих година постојања и страдања у оба светска рата (и обнављања), Музеј је израстао у значајну културну институцију. Данас има око 30.000 историјских предмета класификованих у

дванаест збирки (према типологији, хронологији и пореклу) и импозантну фототеку од око 100.000 фотографија. Располаже и специјалном библиотеком са фондом од 15.000 наслова из области ис-

торије, историје уметности, археологије, музеологије и сродних грана науке, те више од 5.000 часописа. Изложени експонати датирају од праисторије до савременог доба. ■

ВОЈНА АКАДЕМИЈА

Војна академија је образовно-научна Установа Универзитета одбране Министарства одбране Републике Србије, која постоји 163 године, а намењена је школовању официра за потребе свих родова и служби у складу са мисијама и задацима Војске Србије. Уједно, она је један од најстаријих стубова образовања Републике Србије.

Данас у потпуности задовољава највише светске стандарде у образовању официрског кора. Призната је у оквирима високог образовања РС и има акредитоване студијске програме на основним и дипломским студијама.

На Војној академији стиче се високо образовање на основним академским студијама, специјалистичким академским студијама, дипломским академским студијама (мастер и докторским академским студијама), организује се последипломско стручно усавршавање, школују слушаоци за резервне официре и организу-

ју основна, примењена и развојна истраживања значајна за подизање квалитета високошколске наставе, те оспособљава научни и наставни кадар и уводе кадети у научни рад.

Школовање на основним академским студијама траје четири године и реализује се кроз шест студијских програма. Након завршетка кадети добијају звање дипломираног менаџера или дипломираног инжењера, у складу са студијским програмом. Потом се примају у професионалну војну службу, унапређују у чин потпоручника и постају официри. ■

ВОЈНОГЕОГРАФСКИ ИНСТИТУТ

Војногеографски институт је научно-техничка и производна установа Војске Србије која се бави израдом геото-

пографског материјала за потребе ВС, геодезијом, картографијом, фотограмметријом и аерофотограмметријским сни-

мањем, географским информационим системима, картографском репродукцијом и другим геодисциплинама. Основан је 1876. године.

Поседује опрему за класичан и ГПС премер, геофизички и геомагнетски премер, аерофото снимање, фотограметријску реституцију, картографску обраду,

израду географских информационих система, дигиталних карата и картографску репродукцију. Свој рад представљају у виду различитих врста карата, планова, фотодокумената, астрономско-геодетских, геофизичких, алфанумеричких, статистичких и других података, научно-техничких публикација и докумената. ■

ВОЈНОМЕДИЦИНСКА АКАДЕМИЈА

Војномедицинска академија је врхунска медицинска, образовна и научноистраживачка институција са међународно признатом репутацијом. То је војна болница „централног типа“ у којој се за десет минута може оформити конзилијум медицинских стручњака за сваку врсту интервенције. Основана је 1844. године, а од 2009. године у свом саставу има Медицински факултет, који школује будуће војне лекаре. ВМА је од пре неколико година потпуно интегрисана у републички здравствени систем и лечи 40 одсто цивилних осигураника.

У саставу ВМА је 27 клиника, 17 института, Специјалистичка поликлиника, Национални центар за контролу тровања, Центар хитне помоћи и Центар за трансплантацију солидних органа. У тој уста-

нови се спроводи више од 5.000 различитих дијагностичких и терапијских процедура.

ВМА је у саставу Министарства одбране и захваљујући војној организацији и преданости запослених призната је као медицинска установа која је уређена по највишим светским стандардима. Међу-

народна saradnja se veoma intenzivno sprovođi kroz brojne aktivnosti, od kojih je jedna od najznačajnijih učeshe vojnomедицинског особља у мировним

мисијама. ВМА издаје и часопис „Војносанитетски преглед“, који је увршћен међу најпрестижније светске научне часописе. ■

ЗАСТАВА ФИЛМ

Војнофилмски центар „Застава филм“ је установа Министарства одбране,

која постоји од 1948. године. Екипе „Застава филма“ забележиле су до сада хиљаде сати документарног материјала, који се чува у богатом филмском архиву. „Застава филм“ је сведок и хроничар историје.

Данас има филмску и видео-продукцију од идеје до готовог производа. Стручан тим, савремене HD камере, систем монтаже Mac Pro и богат архив гарантују висок квалитет производа. ■

МЕДИЈА ЦЕНТАР ОДБРАНА

Медија центар „Одбрана“ је установа у саставу Управе за односе са јавношћу Министарства одбране и носилац је новинско-информативне и издавачке делатности у систему одбране. У свом саставу има Одељење за новинско-информативну делатност (са одсецима за новинску делатност, интернет и фотографску делатност), одсек за издавачку делатност, одсек за графичку делатност, одсек за језичку редакцију, одељење за заједничке послове и одсек за финансијске и комерцијалне послове.

Медија центар издаје магазин „Одбрана“, часописе „Војнотехнички гласник“, „Војно дело“ и „Нови гласник“, а има и богату издавачку делатност. Магазин „Одбрана“, у оквиру редовног прилога „Арсенал“, редовно извештава о свим новинама у свету ратне технике. ■

Овогодишњи „Партнер“ одви-
јаће се од 25. до 28. јуна у халама 1
и 4 Београдског сајма, као и на
отвореном простору. Првог, другог
и трећег дана намењен је за послов-
не посетиоце, а последњег дана мо-
гу да га посете и заинтересовани
грађани (од 10.00 до 19.00 часова).

Цена појединачних улазница је
350 динара, а за групне посете 200.

Пословни посетиоци су прили-
ком уласка обавезни да попуне ре-
гистрациони лист.

Остале информације можете
потражити на сајту [www.sajamna-
oguzanja.com](http://www.sajamna-
oguzanja.com). ■

Прилог припремили:
Мира ШВЕДИЋ
Мирјана ЛУКИЋ
Татјана ГАВРИЛОВИЋ

ОДБРАНА

Магазин Министарства одбране Србије

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19
medijacentar@mod.gov.rs

Директор

Славољуб М. Марковић, потпуковник

Главни и одговорни уредник

мр Раденко Мутавцић

Заменик главног уредника

Владимир Почуч, потпуковник

Уредник

Мира Шведић

Дизајн и прелом

Марија Марић

Фотографија

Стефана Савић (уредница)

Језички редактор

мр Наташа Николић, Добрила Милетић

Коректор

Слађана Грба

Документација

Радован Поповић (фото-центар)

ТЕЛЕФОНИ

Директор 3241-258; 23-809

Главни и одговорни уредник 3241-257;
23-808

Маркетинг 3241-026; 3201-765; 23-765

Претплата 3241-009; 3201-995; 23-995

ТЕЛЕФАКС 3241-363

АДРЕСА

11000 Београд, Браће Југовића 19
odbrana@mod.gov.rs

redakcija@odbrana.mod.gov.rs

www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-312849-56 МЦ „Одбрана“

Претплата

За припаднике МО и Војске Србије преко
РЦ месечно 160 динара. За претплатнике
преко Поштанске штедионице месечно
180 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА“ АД, Београд,
ISSN 1452-2160

Арсенал излази сваког 15. у месецу
15. јун 2013.

ОРАО – ПОГЛЕД ИЗ ЈУГОСЛОВЕНСКОГ УГЛА

A. Рагућ

На веома занимљив начин у овој књизи приказани су настанак чувеног ваздухоплова, као и његов живот у бурним догађајима од његовог настанка до данас. Као производ домаће памети и индустрије, са потпуно освојеним ремонтом, а полазећи од стања истрошености временских и експлоатационих ресурса и борбених могућности, авион „орао“ је и данас актуелан и перспективан за даљу употребу у авијацијским јединицама Војске Србије.

Броширано / ф. 21×29, 334 стр. / шифра: 111267
цена: 2.700,00 / са попустом: **1.890,00**

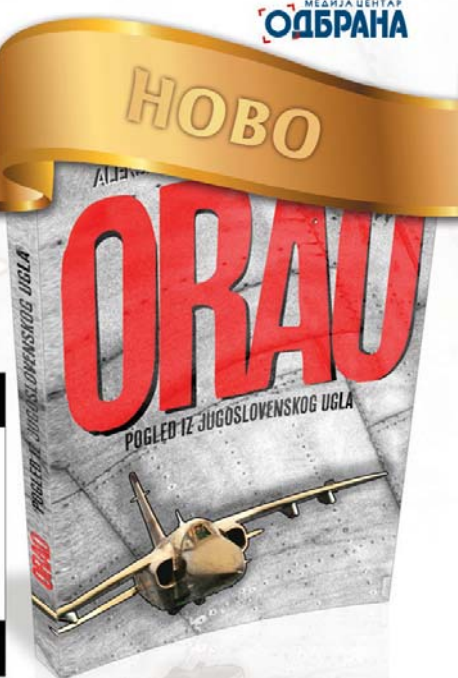
НАРУЦБЕНИЦА

МЦ „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс: 011/3241-363
Жиро-рачун: 840-312849-56
e-mail: komercijala@odbrana.mod.gov.rs

Наручујем _____ примерака књиге „Орао –
— поглед из југословенског угла“ по цени
од **1.890,00** динара, у укупној вредности
од _____ динара.

Купац _____
ЈМБГ _____
Адреса становања, улица и број: _____
Место _____
Телефон _____
Потпис наручиоца _____

Издања се плаћају унапред. Уз наруџбеницу доставити доказ о уплати целокупног износа, након чега испоручујемо књиге. Купљена издања биће достављена вучем Поштом експреса, на терет купца.

ВИШЕНАМЕНСКИ БОРБЕНИ АВИОНИ

С. Влачић

Карактер ваздушне моћи, као и перцепција фактора који је чине, променили су се појавом нове категорије авиона која се данас назива вишенаменски борбени авиони. Суштина је њихова способност за успешно извођење ловачких, бомбардерских, јуришних и извиђачких задатака, а у овој књизи представљени су великим бројем слика у боји, табела, шема и графикана.

Тврди повез / ф. 23×29, 264 стр. / шифра: 111269
цена: 2.160,00 / са попустом: **1.512,00**

НАРУЦБЕНИЦА

МЦ „ОДБРАНА“, Браће Југовића 19, 11000 Београд
Тел. 011/3201-995, 3241-009, телефакс: 011/3241-363
Жиро-рачун: 840-312849-56
e-mail: komercijala@odbrana.mod.gov.rs

Наручујем _____ примерака књиге
„Вишенаменски борбени авиони“ по цени
од **1.512,00** динара, у укупној вредности
од _____ динара.

Купац _____
ЈМБГ _____
Адреса становања, улица и број: _____
Место _____
Телефон _____
Потпис наручиоца _____

Издања се плаћају унапред. Уз наруџбеницу доставити доказ о уплати целокупног износа, након чега испоручујемо књиге. Купљена издања биће достављена вучем Поштом експреса, на терет купца.

НОВО

 YUGOIMPORT
SDPR J.P.

 PARTNER 2013

Republic of SERBIA • Bulevar umetnosti 2, 11150 Beograd • Phone: (+381 11) 222 4444
Fax: (+381 11) 222 4599 • e-mail: fdsp@eunet.rs • www.yugoimport.com